

Iktató szám: 54/2025
jellege: Nyilvános
Készült: 1. eredeti példány

PECÖLI BÓBITA MŰVÉSZETI ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

9754 Pecöl Széchenyi István utca. 31.

Intézmény OM azonosítója: 202619

Pecöl
2025.

1. A költségvetési szerv megnevezése:

**Pecöli Bóbita Művészeti Óvoda
9754 Pecöl Széchenyi István u. 31.**

☎ 95/494-133

e-mail: bobitaovodapecol@gmail.com

Az intézmény működési területe: Pecöl, Kenéz, Megyehíd

2. Irányító szerv, illetve az alapítói jogokkal felruházott irányító szerv neve és címe:

Pecöl- Kenéz- Megyehíd Önkormányzati Társulás Társulási Tanácsa
Pecöl, Széchenyi István u. 11.

☎ 95/494-001

Alapító Okirat száma: 1-4/2023

Alapító Okirat kelte: 2024. január 09.

3. Az alapítás időpontja:

Az alapítás dátuma: 2013. július. 01.

Intézménytörténeti szempontból az alapítás éve: 1975.

Nyilvántartási szám (törzsszám): 817428

4. A fenntartó neve és címe: Pecöl- Kenéz-Megyehíd Önkormányzatok

Pecöl Széchenyi István u. 11.

Kenéz Kossuth u. 39.

Megyehíd Fő u. 17.

6. Az óvoda befogadóképessége: 60 fő

Az intézmény Kincstári körbe tartozik. Az intézmény önállóan működő költségvetési szerv.

A költségvetési szerv irányító szervének és fenntartójának megnevezése: **Pecöl- Kenéz- Megyehíd Önkormányzati Társulás Társulási Tanácsa**

Székhelye: 9754 Pecöl, Széchenyi utca 11.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ	3
2. HELYZETKÉP AZ ÓVODÁNKRÓL	4
3. A PROGRAMUNK ALAPELVE	8
4. GYERMEKKÉPÜNK	9
5. A PROGRAMUNK GLOBÁLIS CÉLRENDSZERE	9
5.1. ALAPVETŐ CÉLJAINK	9
5.2. ÁLTALÁNOS NEVELÉSI FELADATAINK	11
5.3. A PROGRAMUNK RENDSZERÁBRÁJA	14
6. A NEVELÉS KERETEI	18
6.1. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA	25
6.2. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	25
7. A PROGRAM TARTALMI KEREI	25
7.1. HAGYOMÁNYÖRZÉS, NÉPSZOKÁSOK	32
8. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGFORMÁI	35
8.1. JÁTÉK	35
8.2. JÁTÉKBA INTEGRÁLT TANULÁS	40
8.3. VERS, MESE, DRAMATIKUS JÁTÉK	46
8.4. ÉNEK, ÉNEKES JÁTÉKOK, ZENEHALLGATÁS	50
8.5. RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA	54
8.6. A MOZGÁS, MOZGÁSOS JÁTÉKOK	58
8.7. A KÖRNYEZET TEVÉKENY MEGSZERETTETÉSE	61
8.8. MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	65
9. AZ ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE	67
9.1. AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD	67
9.2. AZ ÓVODA ÉS AZ ISKOLA	68
9.2. AZ ÓVODA ÉS A MŰVÉSZETI ISKOLÁK, EGYÜTTESEK	69
9.3. AZ ÓVODA ÉS A KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK	69
9.4. AZ ÓVODA EGYÉB KAPCSOLATAI	69
10. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE	69
10.1. A BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE	70
10.2. A KIEMELTEN TEHETSÉGES GYERMEKEK FEJLESZTÉSE. TEHETSÉGGONDOZÁS.	72
10.3. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE	73
11. A SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK DIFFERENCIÁLT FEJLESZTÉSE, ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAM	74
12. GYERMEKVÉDELMI MUNKA AZ ÓVODÁBAN	75
13. EGYÉB TEVÉKENYSÉGEK	78
14. PROGRAMUNK ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE	78
15. A PROGRAMHOZ KAPCSOLÓDÓ ÓVODAI DOKUMENTUMOK	80
16. A NEVELŐMUNKA ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE, MÉRÉSE	82
17. FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM	82
18. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	83
19. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK	85

1.1. Törvényi háttér

- A Kormány 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról.
- 1. melléklet a 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelethez.
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról.
- 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
- 2012. évi CLXXXVIII. Törvény a köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról szóló 363/2012 (XII.17.) Kormány Rendelet módosításáról - 137/2018 (VII.25.) Kormányrendelet; hatályba lépés ideje: 2018. szeptember 01.
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2012. évi CLXXXVIII. Törvény a köznevelési feladatot ellátó önk. Fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelete a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról
- 326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelet kiegészítése (a kilencedik kompetenciával, amely a jogszabályban és az útmutatóban egyaránt a 7. sorszám alatt szerepel).
- A Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosult előírásai a 2019. évi LXX. törvény elfogadásával
- 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról

1.2. Művészeti Program akkreditációja

Az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” alternatív óvodai programot az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete nyújtotta be jóváhagyásra.

A miniszter részére jóváhagyásra benyújtott „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” alternatív óvodai programban meghatározásra kerültek az Nkt. 9. § (8) bekezdés a), e), g) és h) pontja szerint: a folyó óvodai nevelés és az óvodai élet megtervezésének elvei, a nevelés tevékenységi formái, az óvodapedagógus feladatai, a pedagógusok köztöltés és kötetlen munkaidőjének szabályai, a működő vezetési modell, nevelésszervezés, az elfogadott pedagógus végzettség és szakképzettség, valamint az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” alternatív óvodai programot alkalmazók köre és az alkalmazás szabályai.

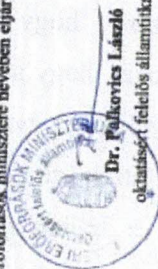
Fentiek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

Az illetékről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés d) pontja alapján, az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” alternatív óvodai program miniszteri jóváhagyási eljárása illetékmentes.

Határozatom az Nkt. 9. § (8) bekezdés a), e), g) és h) pontjában, továbbá a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXI. törvény 29. § (1) bekezdésében, 71. § (1) bekezdésében, 72. §-ában, és 109. § (1) bekezdésében, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. §-ában foglaltakon alapul.

Budapest, 2017. május 29.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 33/2014. (IX. 16.) EMMI utasítás alapján az emberi erőforrások minisztere nevében eljárva:

A határozatot kapják:

1. „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete (5000 Szolnok, Baross út 51. 1.1.)
2. Irattár (helyben)

Cím: 1055 Budapest, Szalay u. 10-14. Tel: 795-9581
e-mail: kozoktatasi@emmi.gov.hu

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA
OKTATÁSÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁR

Iktatószám: 57257-4/2017/KOZNEVSTRAT

Hív. szám:

Ügyintéző: Lizanecz Edina

(+36 1 8967473)

Melléklet: 1 db

Az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete (5000 Szolnok, Baross út 51. 1.1.) (a továbbiakban: kérelmező), által benyújtott, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Köznevelési Stratégiai Főosztálya által 57257/2017/KOZNEVSTRAT ügyiratszámom iktatott miniszteri jóváhagyás megadása iránti kérelem alapján az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” elnevezésű módosított alternatív óvodai pedagógiai program tárgyában hozom az alábbi

határozatot

Jóváhagyom, a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 9. § (8) bekezdésében foglaltak alapján az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” alternatív óvodai program módosított változatát.

E határozat ellen állami igazgatási úton jogorvoslatnak helye nincs. A határozat ellen jogszabálysértésre hivatkozva, a határozat közzétételétől számított 30 napon belül a Fővárosi Közigazgatási és Munkahelyi Bírósághoz címelve, az Emberi Erőforrások Minisztériuma részére benyújtandó keresettel lehet élni.

Indokolás

A benyújtott megújított „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” alternatív óvodai program az óvodai nevelés teljes pedagógiai szakaszára kiterjedően tartalmazza a 2013. szeptember 1-jétől bevezetésre kerülő Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendeletben meghatározott óvodai élet tevékenységi formáit, nevelési feladatait.

Cím: 1055 Budapest, Szalay u. 10-14. Tel: 795-9581
e-mail: kozoktatasi@emmi.gov.hu

1.3. Küldetésnyilatkozat

Óvodánkban Nagy Jenőné: „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” programja alapján neveljük a gyermekeket. Ez a program magában foglalja a hazai óvodai gyakorlat legjobb tapasztalatait azért, hogy a tradicionális értékeket megőrizze. Arra készíteti az óvodapedagógusokat, hogy az egész napi óvodai életet differenciáltan, az egyéni szükségleteket, képességeket figyelembe véve szervezzék meg.

Azért választottuk ezt a programot, mert pedagógiai elveink, hitvallásunk, a nevelésről vallott elveink, érzelmi, esztétikai beállítottságunk „otthonra talált” ebben a szellemben. A művészetek eszközeivel hatunk a gyermekekre. Felhasználjuk a verset, a mesét, a dramatikus játékokat, az éneket, énekes játékokat, zenehallgatást, a rajzot, a mintázást, a kézimunka léleknemesítő erejét. A program a hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását, az óvodapedagógusok feladatának tekinti. Olyan óvodapedagógusok vagyunk, akik ragaszkodunk népünk múltjához, és képesek vagyunk azzal azonosulni és az ezzel járó feladatokat vállalni. Gyűjtjük és óvjuk falvaink még megmaradt értékeit. Feladatunk olyan tevékeny óvodai élet megteremtése, melyben hangsúlyt kapnak a művészeti értékek, hogy a kreatív gondolkodási irányt megerősítsék. Nagy szerepet szánunk a humornak, mint feszültségoldó módszernek. Célunk, hogy a gyermekek igazodjanak el és biztonsággal mozogjanak közvetlen környezetükben, válják belsővé a környezettudatos magatartás. Értékrendjükbe épüljön be a fenntarthatóság iránti igény.

Programunkra jellemző az innovatív óvodai nevelés. Óvodánk regisztrált tehetségpont.

Céljaink megvalósításában segítő partnereink a szülők, a fenntartóink és a falusi emberek.

„Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.” (77/2025. (IV. 15.))

2. HELYZETKÉP AZ ÓVODÁNKRÓL

Pecöl község Vas megye északi részén Szombathely és Sárvár között elhelyezkedő település. Óvodánk a nyugodt falusi település csendes utcájában, közel a faluközponthoz található. Fenntartónk Pecöl-Kenéz- Megyehíd Önkormányzati Társulása.

Működésünk 25 éves jubileuma alkalmából vettük fel a „**BÓBITA**” nevet. Névválasztásunkban környezetünk kis virága köszön ránk.

Óvodánkba három község gyermekei járnak. Szüleik nagyrészt munkás emberek, akiknek legtöbbje Sárvárra és Szombathelyre jár dolgozni. Falvainkban kevés a munkalehetőség, ipari létesítményeink nincsenek. Az állattartás egyre kevésbé jellemző, a földművelés pedig már csak nyomaiban, többnyire a nagyszülős családoknál lelhető fel.

A családokban, a két édes szülő által nevelt két testvéres családmódot egyre több helyen felváltja a csonka család. Nevelési programunkban ezért különös gondot fordítunk az esélyegyenlőség, az egyenlő hozzáférés elvének biztosítására. Községeinkben, így óvodánkban is egyre több a beköltözők száma. Ez színesíti, de változtatja is közösségeinket. Szükségleteikre odafigyelünk, az önazonosság megőrzését segítjük, jelképeiket befogadjuk, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

A 2007-2008-as nevelési évben az „**Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel**” című alternatív pedagógiai program teljes bevezetésére került sor intézményünkben (ONME). A Művészeti Program alappillére kettős: az érzelmekre épít és a gyermek esztétikai tevékenységét, alkotó készségének fejlesztését hangsúlyozza.

Óvodai nevelésünk az elmúlt ötven évben elismert volt, a művészeti program bevezetésével nevelőmunkánk, küldetésünk kiteljesedett. Intézményünkre mindig a nyitottság, a családi légkör volt jellemző. Igyekeztünk a családi élethez közelítő, azt kiegészítő, de a közösségi életből fakadóan többet is adó, a játéknak maximálisan teret nyújtó, a helyi igényeket kielégítő, iskolai közösségbe történő beilleszkedést előkészítő nevelést biztosítani.

Óvodánk mindig szervesen bekapcsolódott a falu életébe, ünnepeinek szervezésébe. Az utóbbi években felvállalva a hagyományörzéssel járó feladatokat ez a kapcsolat még inkább kiteljesedett. Mindez nyomon követhető óvodánk külső-belső óvodaképén, rendezvényeinken, ovigaléria ünnepeinken. Mindazon értékeket beépítjük a gyermekek nevelésébe, amelyeket környezetünk megőrzött és az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tartunk.

Így a modern világgal ötvözve tovább él szűkebb közösségünk kulturális gyökere, s gyerekeink is megismerhetik szépségét és értékét.

Óvodánk személyi feltételei:

Nevelőmunkánk kulcsszereplői az óvodapedagógusok. Jelenlétük a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára: A dajkák nevelő szerepe felerősödik programunkban: nevelőmunkánkat, hagyományörző munkánkat segítő, felelős társaink. Óvodánk valamennyi dolgozója elkötelezett nevelési programunk – elveink megvalósításában.

	Gyermek-csoportok száma	Óvodapedagógus	Dajka	Technikai dolgozók	Pedagógiai munkát segítő speciális szolgáltatás
Pecöli Bóbita Művészeti Óvoda	2	3 fő	2 fő	-	logopédus gyógypedagógus

Minden alkalmazott rendelkezik a munkakörének megfelelő végzettséggel.

Dajkáink középiskolai, dajkai végzettséggel rendelkeznek.

Óvodákban a karbantartási, az udvarral, a közvetlen környezet egészséges, esztétikus alakításával kapcsolatos teendőket az önkormányzatok által biztosított emberek látják el, valamint közfoglalkoztatottakat alkalmazunk folyamatosan, időszakosan, illetve szükség esetén. Az egészséges, esztétikus környezetünk alakításában a dolgozók, a szülők és a gyermekek is aktívan részt vesznek.

Nevelőtestületünkre jellemző a folyamatos megújulás, az élethosszig történő tanulás. Lehetőségeinkhez mérten részt veszünk szakmai továbbképzéseken, országos pedagógus konferenciákon, innovációkban.

Az óvoda tárgyi feltételei:

Fontos, hogy a gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.

Tegye lehetővé mozgás- és játékgigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegye körül.

Az óvoda helyiségei a gyermekek egészséges, biztonságos napi ellátásához, kényelméhez, és a nevelési program megvalósításához megfelelőek. A gyermekek által használt eszközök minden térben számukra elérhető magasságban vannak.

Óvodaképünk kialakításában a művészeti program elveit követtük. Színvilágában a kék és a zöld dominál, ezek a csoportszobában tükröződnek leginkább.

Csoportszobáink ízlésesen, célszerűen berendezettek, felszereltségük megfelelő. Kialakítottuk a művészeti tereket, a művészeti orientációnk megjelennek a terek nagyságában.

Az öltöző berendezésével is az otthonosság érzésének biztosítására törekedtünk.

Az öltözőben találunk a szülők üzeneteket nevelésünkről; „Apa, Anya kérlek, ezt ne felejtjük el!” táblákon. Itt olvashatják a csoport nevelési tervét, a negyedéves tevékenységi tervet, a heti és napirendet, a csoport névsorát.

Az előszobában kapott helyet az „Ovigaléria” tere, ahol negyedévenként tartunk kiállítást és „Évszakkoncertet”. Szintén itt található állandó kiállításunk is, falvaink berendezési tárgyainból. A belépőket halk zene fogadja.

Fejlesztőszobánk többfunkciós. Tornaszobaként, logopédiai foglalkoztatóként is használjuk, itt található a televízió is.

Az óvoda tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását. Lakóhelyünk kiváló természeti adottságokkal rendelkezik. Van három patakunk: a Borza, a Gyöngyös és a Sormás patak, valamint a Gyöngyösbe torkolló Fekete-ér.

Madárbarát óvoda vagyunk. Falvainkban lehetőség van arra, hogy a gyermekek háziállatokkal is megismerkedjenek.

Pedagógiai Programunk megvalósításához a következő játékokra, eszközökre, tárgyakra van szükségünk:

- Hangszerek: furulya, metallofon, dobok, ritmusdob, csörgők, triangulum, cintányér, csengők, népi hangszerek, gyermekek – óvodapedagógusok által barkácsolt ritmushangszerek, hangvilla, xilofon, szintetizátor.
- Esztétikus mesesarok, puha párnák, meleg szőnyegek, mesélőfotel, bábok, bábtartók, paraván, gyertyák, gyertyatartók, magnó, Cd-k, kazetták, könyvek.
- Rajzos tér, képalakításhoz különböző méretű rajzlapok, színes papírok, ragasztók, cikk-cakk olló, tompa hegyű ollók, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, filctollak, szivacsenger, fonalak, madzagok, tompa hegyű tűk, szövőkeretek, körmöcskék, különböző anyagok (szövet, bőr), agyag, gyapjú, mintázó eszközök, fazekaskorong, eszköztároló lehetőségek, gyurma, gyurmatábla, termések, magok, kavicsok, kagylók,
- Faliújságok a gyermekek munkáihoz.

- Fényképezőgép, laptop, projektor, okos televízió, cd magnó.
- Természet sarok, terrárium, nagyítók, iránytű, földgömb, növények.
- Az udvaron mesepadok, kijelölt futó- és kerékpár pálya, futballpálya.

Első udvarunkon lévő pergolánkban is népi használati tárgyakat, bútorokat helyeztünk el a hozzánk betérők „fogadására”. A csoportszobák előtti teraszokon egész évben biztosítjuk a tevékenykedés lehetőségét. Udvarunkon kerékpárút található, ahol a mindennapos kocogás-futás is megvalósítható.

Nem rendelkezünk saját főzőkonyhával. A kialakításra került tálalókonyha, valamint a mosogató helyiség felszereltsége megfelel a HACCP rendszer előírásainak. Az ételszállítást a JustFood Kft. végzi. A gyermekétkeztetés során biztosítani tudjuk az eltérő étrendet, tej-, tojás-, lisztérzékenység esetén.

3. A PROGRAMUNK ALAPELVE

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, befogadó, érzelem gazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy tartást, önállóságot, boldogságot ad a gyermeknek. Valljuk a játék elsődlegességét, mely a fejlődés és a fejlesztés legjobb eszköze óvodáskorban.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit, a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba - a kisiskolás korba- való átlépés belső pszichikus feltételei.

Minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszthető, nevelik, fejlesztik a társkapcsolatok, az óvoda összes dolgozója.

A felnőttek tetteikkel sugározzák, a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy:

**„TISZTELLEK TÉGED, FONTOS VAGY NEKEM, CSAKIS RÁD FIGYELEK,
ÉS SEGÍTEK NEKED, HA SZÜKSÉGED VAN A SEGÍTSÉGEMRE.”**

Minden gyermek ismerje meg értékeit, ezért kapjon kellő elismerést, de azt is érzékelje, hogy mik a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden feszültség nélkül.

Minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön színvonalas nevelésben.

4. GYERMEKKÉPÜNK

Minden kisgyermek szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség. Óvodánk biztosítja, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítéletnek. A gyermekek teljes személyiségének fejlesztésére, autonómiájuk kibontakoztatására törekszünk.

Feltételezzük, hogy minden gyermek vonzódik az élményekhez, a meséhez, zenéhez, alkotó tevékenységekhez. Ha mindezt megkapja az óvodában, kialakult az óvodás tartása, önálló, nyugodt és kiegyensúlyozott. Tud nevetni, felfedezni, csodálkozni. Tud elfogadni, szeretetet adni. Szereti környezetét, a környezetében élőkét. Az inkluzív, a játék elsődlegességét, az élmények feldolgozását támogató környezetben felnövő gyermek maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé, segítőkészé válik.

Ez a program befogad mindent, ami „**csak tiszta forrásból**” fakad, és nem idegen az életkortól, hogy a gyermekek a művészet sokszínű hatásával éljék át a vissza nem térő óvodás éveket.

5. A PROGRAMUNK GLOBÁLIS CÉLRENDSZERE

5. 1. Alapvető céljaink:

- Az óvodások nyugodt, érzelem-gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakozásával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével, ideértve a különleges gondozást igénylő gyermek ellátását is.
- Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés biztosítása, elősegítése.
- Komplex élmények biztosításával, segítségével erős érzelmi kötődés kialakítása a gyermekek és a művészet között.

- A kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása.
- Műhelyek létrehozása óvodai szinten, ahol minden gyermek a számára legkedvesebb foglalkozhasson.

Ehhez az alábbi alkotó gondolkodás területét bemutató elméletet éreztük találónak, mely kiemeli a művészetet, a humort, valamint kiemeli a felfedezés útján szerzett tapasztalati gondolkodást.

A kreativitás összetevői (Arthur Koestler elmélete szerint):

HUMOR HAHA	→ Robbanásszerűen oldja a feszültséget, lazít, jó közérzetet teremt.
FELFEDEZÉS AHA	→ Hagyja a gyermeket kíváncsiskodni, kutatni a tárgyi, természeti, társadalmi környezetet észrevenni.
MŰVÉSZET AH	→ Segít megélni a művészet által kiváltott érzelmek gazdag és ellenőrzött feszültségoldást.

5. 2. Általános nevelési feladataink.

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód, a környezettudatos magatartás alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az óvodáskor testi, lelki szükségleteinek kielégítése az erkölcsi-szociális, az esztétikai, és az intellektuális érzelmek differenciálódásával.

Az erkölcsi-szociális érzelmek alakításának feladatai

- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, szeretetteljes, nyugodt, családi légkör megteremtése.
- Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a közös élmény, közös tevékenység. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme, a szimbólumok, jelek erősítsenek meg olyan erkölcsi tulajdonságokat, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, önzetlenség, igazságosság, igazmondás.

- A mindennapi testi-lelki edzés lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességének fejlődését, testi harmóniájának kialakulását.
- A gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a konstruktív, együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést, önértékelést. A gyermek legyen képes a környezetében lévő emberi kapcsolatokban észrevenni a jót és a rosszat.
- Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősítése segítse a barátkozást, tegye lehetővé, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a csoportban.
- Önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére nevelés. A szociális érzékenység kialakulása segítse a különbözőségek elfogadását, koruknak megfelelő mértékben váljanak empatikus, szolidáris játszótársá, csoporttársá.
- Természetbarát, környezetbarát szemlélet közvetítése, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának fejlődését.
- Az óvodapedagógusok támogassák a gyermek nyitottságára építve az értékorientált közösségi nevelést úgy, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek a hazaszeretet és a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja.

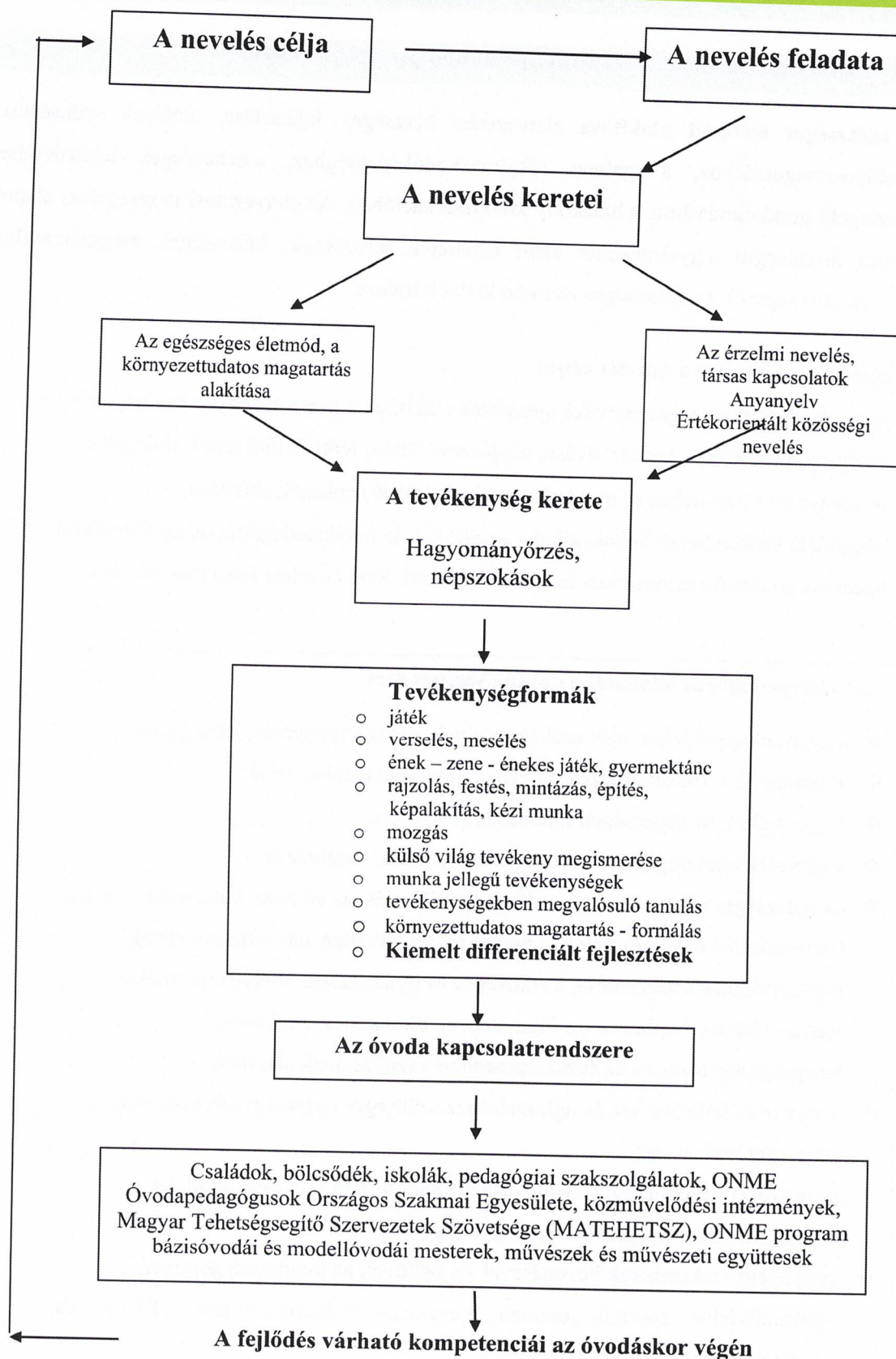
Esztétikai érzelmek alakításának feladatai

- Egyéni igények figyelembevételével esztétikus, higiénikus gondozás biztosítása.
- Harmonikus, esztétikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Az egészséges, esztétikus környezet biztosítása segítse a szépérzék kialakulását. Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban a természetben, tárgyi-, társadalmi környezetben egyaránt.
- A művészeti tevékenységekhez tapadjanak rácsodálkozási élmények, s ezáltal a gyermekekben erősödjön az élmény-befogadó képesség.
- Képesek legyenek a tárgyi- emberi –természeti környezetben észrevenni a szépet és csúnyát.
- Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének.

Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai

- Az intellektuális érzelmek megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- Az óvodapedagógus a gyermekekkel fedeztesse fel az anyanyelvünk szépségét. Leljék örömeiket abban, ha érthetően el tudják magyarázni mondanivalóikat, kérésüket.
- A meghitt beszélgetések erősítsék meg a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét, kifejezőkészségét, és a gazdag nem verbális közlések megjelenését is.
- A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze az értelmi képességet- az érzékelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást, - különös tekintettel a kreativitásra.
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.
- A meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét.
- Az érzelmi alapigények biztosítása – biztonságérzet szeretetérzet, védettségérzet –segítse a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással vagy vizuális eszközök segítségével szabadon kifejezhessék.

5. 3. A programunk rendszerábrája

6. A NEVELÉS KERETEI

6.1. Egészséges életmód, a környezettudatos magatartás alakítása

Az egészséges életmód alakítása életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

Az egészséges életmódra nevelés célja:

- A gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, a gyermek egészségének védelme, betegség megelőzése, edzése, óvása, megőrzése, testi-, lelki fejlődésének elősegítése.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó-, prevenció- és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az óvodapedagógus feladatai a dajkák segítségével

- ❖ a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- ❖ a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- ❖ a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- ❖ a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- ❖ az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- ❖ a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- ❖ a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- ❖ megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó-, prevenció- és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése:

Az óvónő az óvodai felvételi után készítsen a gyermekekről a szülőkkel együtt anamnézist. Ezzel elindítja az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezze a hangsúlyt. A testi szükségletek kielégítése megalapozza a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységhez szükséges.

A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul. Ezért az óvónő folyamatos megfigyeléssel pl. testsúly, testmagasság, láb-kéz stb. összehasonlító mérésekkel segítse az egyéni jellemzők, sajátosságok feltárását.

Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal. A gyermekek gondozásának feltétele az óvónő és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel, bizalomkeltő metakommunikációs jelzésekkel közelednek feléjük és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett megismerhetők a gyermekek igényei, családból hozott szokásaik.

Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szokásainak szintjét az óvodába lépés pillanatától kezdve vizuális projektrendszerrel kísérfje figyelemmel, szervezettségét biztosítsa az óvónő. A befogadás ideje alatt minden gyermekkel a **dajkák bevonásával** együtt végezze a teendőket, hogy a gyermekek megtanulhassák a az egészséges életmód szokásainak sorrendjét és azok fogásait.

Az óvoda egységes, nevelőtestületi szinten elfogadott, megalapozott, következetes, ám rugalmasan kezelt szokás- és szabályrendszerrel biztosítja a gyermekek egészséges életmódjának kialakítását, biztonságát. A gondozási tevékenységekben is megmutatkozik a differenciálás, segítve a gyerekek nyugalalmát; pl. kisebb csoportokban öltözzenek.

Egészségfejlesztési programunk valamennyi gondozási tevékenységben megjelenik. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges **táplálkozása**.

A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük $\frac{3}{4}$ részét az óvodában kapják. Ezért az óvoda kísérfje figyelemmel a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. Különösen a magas cukortartalmú ételek és italok a magas só-és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése fontos.

Az óvodapedagógusok is ügyeljenek a táplálék érzékeny gyermekek diétájára. Az étkezési szokásokat úgy alakítsák ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezeten, lehetőleg a folyamatosság módszerével éljenek.

Ugyanakkor biztosítsák a nyugodt étkezést, az ételek alapos rágását. A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával nézzék el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást.

Később ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására. Biztosítsák, hogy a nap bármely szakában ihassanak a csoportszobába kihelyezett vizesballonból. Igyekezzenek megkedveltetni új, egészséges ízeket. Az egészséges táplálkozás érdekében Szervezzenek a szülőkkel, támogatókkal közösen hetenként egy-két gyümölcs- és zöldség-napot. Adjanak tanácsot, hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki (barna kenyér, hal, zöldség, baromfi, alacsony zsírtartalmú tejtermékek). Ezek az elvek jelenjenek meg óvodai projektekből (pl. Egészséges táplálkozás, fogaink, csontjaink védelme).

A testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az óvónő a gyermekek ápolása közben beszélgetsen a gyermekekkel, hogy annak kívánsága, kérése alapján tudjon segíteni. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolása segít az azonos elvek betartásában. Különös gonddal védje a gyermek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz az orr tisztán tartásához, a WC - használatához a felnőttek teremtsék meg az intim feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, egyre önállóbban végezhesék ezeket a teendőket.

Az időjárásnak megfelelő **öltözködés** védi a gyermeket. Az óvónő következetesen kérje a szülőket, hogy több rétegűen öltöztessék gyermekeiket. Fontos meggyőzni a szülőket, a praktikus, izléses öltözködés előnyéről. Türelmes meggyőző munkával a szülők jó partnereink lesznek ebben. Nyáron figyeljenek a fényvédő szerek használatára, a napozás ártalmainak megelőzésére.

A mindennapi **szabad mozgás nélkülözhetetlen** eleme az óvodai életnek. Biztosítsuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközön. Emellett a néhány percig tartó, szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

Minél többet tartózkodjanak a szabad levegőn.

A gyermekek **alvásiigényének** egy részét az óvoda elégíti ki. A nyugodt pihenés feltétele a csend és biztonság. Az elalvás előtti mesélés, és azt követően altatódalok dúdolása kondicionáló reflexként hat. Ha lehet, minden alkalommal éljék át a gyermekek az altatódalok hatására kialakult szenderegés állapotát. A pihenésnél is ügyeljenek az egészségvédelemre (ágyak megfelelő távolsága, szellőztetés).

A gyermekeknek különböző az alvásiigénye. Egy órai nyugodt pihenés után az óvónő tegye lehetővé, hogy a nem alvó (5-6-7 éves) gyermekek felkelhessenek, és csendes tevékenységet folytathassanak. Nyári hónapokban az iskolába felvett gyermekeknek legyen lehetősége csak akkor pihenni, ha igényük van rá.

A gyermekek egészségének védelme, betegség- és baleset megelőzése, edzettség biztosítása

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve gondozza a felnőtt mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekezzünk gátolni.

Három-négy éves gyermekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek. Ennek oka általában pszichés eredetű, ezért a leszoktató eljárások zömmel eredménytelenek. A felnőttek óvakodjanak a gyermekek megszégyenítésétől. Csakis a tapintatos, szeretetteljes bánásmód, és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.

A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a napi **prevenációs fejlesztő tornák**, pl. gerinctorna, a mozgási igény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható.

A gyermekek egészséges életmódját, betegség megelőzését úgy lehet biztosítani, ha minden nap **edzési lehetőségük** van.

Erre legtöbb lehetőséget a **szabadban tartózkodás** biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Mozgásszükségletük kielégítése érdekében az óvónő szervezzen **napi kocogó-futó lehetőségeket**. A gyermekek meghatározott futópályán önmaguk döntsék el, mennyit futnak. A felnőttekkel együtt végzett rendszeres kocogások, futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet.

A gyermekek ismerjék meg a víz edző hatását is. Jó idő esetén az óvoda udvarán pancsoljanak. Évente megszervezzük a vízhez szoktatást a Sárvári Gyógy-és Wellness Fürdő segítségével. Fontos, hogy a gyermekek minél előbb otthon érezzék magukat a vízben.

A balesetveszélyek elkerülésére a felnőttek az óvodai élet valamennyi területén, az óvodán belül és kívül is – séták, kirándulások alkalmával - hívják fel a figyelmet, a gyerekek számára érthető módon. Baleset esetén az SZMSZ-ben és Házirendben meghatározott módon gondoskodjanak a gyerekek haladéktalan ellátásáról.

Az óvoda, a kötelezően biztosítandó orvosi vizsgálatokkal (hallás, látás, fogászati) segíti a betegségek időbeni felismerését. A szakértői szolgálatok segítségét igénybe veszi az esetleges pszichés, vagy testi problémák felismeréséhez.

Így a nevelési év elején a logopédus felméri a 3, illetve 5 éves gyermekeket, s az órarendjében a fejlesztő foglalkozásokat megtervezi.

A prevenció elvével és a kisgyermek fogékonyságának, fejleszthetőségének figyelembevételével érintjük a szenvedélybetegségek - alkohol, dohány, drog - függőségek kialakulásának megelőzését, a helyes viselkedést. A felnőttek, óvodai dolgozók ezen a területen is pozitív példaként kell, hogy szerepeljenek a gyermekek előtt.

Olyan projektek tervezése a feladatunk, ahol a gyermekeknek alkalmuk van a helyes viselkedésről, pozitív és negatív élményeiről, tapasztalataikról megnyilatkozni, az esetleges traumáikat feldolgozni. Ehhez igénybe vesszük szakemberek segítségét is érzékenyítő foglalkozásokon.

Bántalmazás, erőszak megelőzés

Alapelvek:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Az óvoda figyeljen fel a gyermek bántalmazásának (fizikai, érzelmi, szexuális), elhanyagolásának jeleire; akár gondatlanságból, akár szándékosságból ered. Ez minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus-, mentális- és érzelmi fejlődését.

Figyelembe kell venni ennek megítélésekor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében.

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja - a konfliktusok szokásos kezelésén túl- lelkiileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, esztétikus környezet megteremtése

Az óvodás gyermek egészséges fejlődése csak egészséges környezetben történhet. Az egészséges környezet kialakításában az óvodapedagógusok segítői a dajkák. Ezt tiszta, biztonságos környezet megteremtésével, higiéniai szabályok kialakításával és betartásával érhetik el. Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét.

A tárgyi környezet, ha megfelel az egészségügyi előírásoknak, esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, akkor is megfelelő alapot ad az óvodai nevelőmunkához, ha szerényebb.

Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere az **óvodaudvar**. Úgy célszerű kialakítani, hogy a gyermekek bármikor megtalálják óvónőjüket. Ahol a különböző korú gyermekek együtt játszhatnak. Az udvar esztétikai szépségét adja a sok virág, cserje, ízlésesen kialakított gyermek virágos- és veteményeskert. Minden csoport rendelkezzen homokozóval. A labdás játékhöz megfelelő nagyságú terület álljon rendelkezésre. Az óvoda udvarán legyen olyan zártabb udvarrész, „pódiumszerű” lehetőség, ahol a gyermekek énekes játékokat játszhatnak, vagy dramatikus játékokra nyílik lehetőség.

Az óvoda épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítása érdekében az óvónők esztétikusan, ízlésesen rendezzék be.

A több funkciót betöltő **csoportszobák** legyenek alkalmasak a szabad játékokra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és pihenésre. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele biztosítja a gyermekek jó közérzetét, s egyben jó mintát is ad. A természetes világítás felhasználása céljából az ablakot szabadon hagyjuk, csak olyan függönyt használunk, ami nem veszi el a fényt.

Az óvónő a többféle játéktevékenységhez alakítson ki elkülönített részeket a csoportszobában. Tervezzen meg egy esztétikus, igazi **mesebirodalmat**, ami a személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak, bábozásnak a színtere.

Legyen olyan sarok, vagy rész, ahol a gyermekek nyugodtan rajzolhatnak, barkácsolhatnak, mintázhatnak, festhetnek és mindent megtalálnak, ami a vizuális, téri alkotáshoz szükséges. Az óvónő alakítson ki olyan helyet is, ahol minden eszköz együtt van a zenei készségfejlesztéshez. Legyen helye a séták alkalmával talált „kincseknek” is, és találjon ki arra is megoldást, hogy nagymozgásos játékeszköz is legyen a teremben.

Az **öltözők** ízléses berendezése, világítása, fűtése, biztosítson minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. Az öltözőben a szülők részére legyen egy érdeklődést felkeltő esztétikus tájékoztatótábla, ahol egy évszakhoz, jeles napokhoz rendeltlen részletes tájékoztatást kapnak a csoport nevelési-fejlesztési elképzeléseiről.

A **mosdó**ban megfelelő méretű eszközök segítsék a szükségletek kielégítését. A fürdőszobai tevékenységek szokásait jelenítsék meg képi formában is a berögzítés elősegítésére.

Az óvoda feladata a környezetbarát szokásrendszer, illetve magatartás kialakítása, így pl.: takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, ill. a hulladékkezelésben a szelektálás megvalósítása.

Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, olyan képességek tudatos fejlesztése, amelyek szükségesek a természetes és az ember által épített, létrehozott, környezettel való harmonikus kapcsolat, a környezeti problémák iránti érzékenység, a helyes értékrendszer, a környezettudatos életvitel kialakulásához.

A **fejlesztő szobában** a csoportok életéről készült videó felvételeket élvezhetik óvodásaink kisebb csoportokban, az élmények újbóli átélése segíti az önmegismerést, a közösségformálást. Továbbá ebben a helységben egyéni fejlesztéseket valósítanak meg az utazó gyógypedagógusok.

A tágas **tornaszoba** változatos lehetőséget nyújt a különböző tevékenységeknek – mozgásos játékok, közös rendezvények, ünnepek, tehetségműhelyek fejlesztései.

Programunk egyik eleme az **ovigaléria**. A gyermekek szemmagasságában kiállított alkotások, megfelelő megvilágításban, a műalkotásokkal történő állandó kapcsolat meglétét, a gyönyörködést, rácsodálkozást egyaránt szolgálják.

A gyermekek által használt helyiségekben vizuális jelek segítsék a szokások beidegződését.

A környezetvédelemhez kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása

A mai kor elengedhetetlen követelménye, hogy már ebben a korban kialakítsuk a környezettudatos szokásokat, környezetvédelemre neveljük óvodásainkat. Mindennapi tevékenységeink során megerősítjük, hogy **csapvíz**, a **tiszta levegő** pótolhatatlan kincs, az előállított **energia** drága. A csapok elzárásával, a villanyok leoltásával takarékosagra neveljük óvodásainkat. Csak a szükséges mennyiségű kézmosószert, WC papírt használjuk.

Környezetünkben nem szemetelünk, megismerjük a **szemét szelektív tárolásának** módját, lehetőségeit, alkalmazzuk is ezeket – így óvjuk környezetünket, az élő vizek tisztaságát.

Fűszeres - gyógynövényes **kiskerttel**, virágos ágyásokkal büszkélkedhetünk. A növények gondozása segíti, hogy megszeressék a természetet, örömmel vegyenek részt az egészséges, esztétikus környezet alakításában. A fűszerek és gyógyteák megismerése, kóstolgatása színesíti óvodásaink egészséges táplálkozását, segíti a betegségek megelőzését.

Madárbarát Óvoda címet kaptunk, rendszeresen gondoskodunk környezetünk madarairól.

A dajka felelős bevonása az egészséges életmód alakításába

Óvodánkban szakképzett dajkák segítik a csoportok nevelőmunkáját. A dajkák **felelős szakemberei, mintaadói** az óvoda mindennapi életének, a gyermek-dajka kapcsolatot pozitív érzelmi attitűd, érzelmi töltés jellemzi. A gondozás kiemelt szerepe – nevelés, kapcsolatépítés a gyermekkel, együttműködés a többi munkatárssal.

Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelés biztosítása.

Folyamatos napi kapcsolatot tartunk a gyermekek érdekében a szülőkkel együttműködve a speciális szakemberekkel, ha a gyermek SNI, BTMN, HH, HHH védelembe van véve, illetve testi és lelki egészsége ezt megkívánja.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- ❖ A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkezdőjüket önállóan használják.
- ❖ Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- ❖ Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják a kanalat, villát, kést.
- ❖ Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- ❖ Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki- gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- ❖ A ruhájukat esztétikusan, összehajtva helyére teszik.
- ❖ A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- ❖ Ügyelnek saját megjelenésükre, melyben megjelenik a szépre, izlésesre törekvés.

6.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Minden gyermek ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Az óvodapedagógus feladatai

- ❖ Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig.
- ❖ A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása.
- ❖ A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig.

Az ismerkedés, a befogadás időszaka meghatározza a gyermekek és szülei óvodához kapcsolódó érzelmi kötődését. Első találkozásunkkor minden szülőnek átadjuk az „Új gyermekek mappáját”, melyben ellátjuk őket minden olyan információval, amit szükségesnek látunk (szülőknek szóló befogadási terv, óvodánk, nevelési programunk szellemiségének bemutatása, házirendünk, praktikus tanácsok, anamnézis lap)

A befogadás ideje hónapokig, akár fél évig is eltart. Meggyőződésünk, hogy szükség van ennyi időre ahhoz, hogy a gyermekek egy teljesen más világot megszokjanak és automatizálják azt a rengeteg új szokást, amit az óvodai élet jelent. Programunkban ez az „Engedjétek, hogy szeressünk benneteket” időszak.

Az óvodáskorú gyermekek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségében az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. **Családias légkörben** a gyermekeknek kialakul az érzelmi kötődése társaihoz és a felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, tevékenységre ösztönöz.

Fontos, hogy a gyermekek szabadon mozoghassanak a csoportszobában, mosdóban, ezzel is fokozható az otthonosság érzése.

Biztosítjuk, hogy az 5-6-7 évesek meghatározott céllal önállóan mehessenek ki az udvarra, teraszra is.

Legyen a csoportnak hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma, ami sajátos, egyéni színezetet biztosít, s mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését.

Az óvónő a szülőkkel együtt teremtsen meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Ezért az óvónő adjon lehetőséget arra, hogy a gyerekek a szülőkkel együtt ismerkedjenek az óvodával. Ha lehetséges, minél hosszabb időn keresztül úgy, hogy egyre kevesebb időt töltenek bent. A gyermeknek a szülő jelenléte biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, tevékenységeit, szokásait. A befogadásban lehetőleg mindkét óvónő vegyen részt, és a dajkával együtt gondosan készítsék elő ezt az időszakot. A gyermekek jelét úgy válogassák ki, hogy ahhoz mondókát, verset vagy gyermekdalt lehessen kapcsolni. Ez az első esztétikai élménye a gyermekeknek az óvodában.

A sok érdekes, izléses játék mellett az óvónő mesével, ölbéli játékokkal, mondókákkal kedveskedjen a gyermekeknek. Az idősebb óvodások is segíthetnek mesedramatizálással, énekes játékkal, verseléssel az érzelmileg bizonytalan, szorongó gyermekeknek.

Óvodánknak a nevelőtestület által elfogadott egységes szokás- és szabályrendszere vonatkozik az érzelmi nevelésre is. Betartása mindannyiunk feladata. Már a befogadás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végezzük a mindennapi tevékenységeket, ami sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékosan gyakoroltatunk, természetesen figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait. Az 5-6-7 éves gyermekek segítsenek a kiscsoportosok öltöztetésében, vegyék körül őket gyengédséggel, szeretettel.

A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez **gazdag, tevékenykedtető élet** szükséges. Közösen megtervezzük és újraértelmezzük hagyományos rendezvényeinket úgy, hogy **a gyermekeket minél kevesebbet szerepeltetjük.**

A jelképek mindig jelenjenek meg az óvoda ünnepnapjaiban.

A gyermekeknek legyen lehetőségük minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani, hogy gyakran megélhessék az önállóságukat, amely belülről táplálkozó kedvet és motivációs állapotot hozhat létre. Így alakul ki, hogy egy időben, egymástól függetlenül különböző tevékenységek egyénileg és csoportban is szerveződjenek. Figyelnünk kell arra, hogy az azonos korú 5-6-7 éves gyermekek folytathassanak külön tevékenységet. **Tehetséggondozásunkkal** azt is segítjük, hogy az 5-6-7 éves gyermekek tudjanak együtt tevékenykedni (műhelymunkák).

Biztosítjuk az óvodások és az iskolások találkozásának lehetőségét véletlen (testvérek, régi óvodásaink) és tervszerű (iskolalátogatás, ünnepségeink meghívott fellépői) formában.

A migrációt segítjük. A bevándorló gyerekek integrálása nem járhat saját nyelvük és kultúrájuk sérelmével. Az így kapcsolatba került családokra - bármilyen nemzetiségű - odafigyelünk, szükségleteit kielégítjük (fénykép, zászló, nemzeti ételek, szimbólumok).

Az integrációt úgy kívánjuk megvalósítani, hogy a migráns gyerekek saját csoportjukhoz való csoportidentitását meg hagyjuk és tiszteletben tartjuk. Erre neveljük gyermekeinket is. A gyerekek érdeklődése, nyitottsága a különbözőség szempontjából is alakítható.

Az együttműködés, kommunikáció elősegítésére követendő mintát mutatunk a gyermekek és szülők számára a digitális eszközök funkcionális használata terén.

A nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet és a szülőföldhöz, családdal való kötődés megalapozása, az inkluzív, befogadó szemléletű nevelés megvalósítása terén kiemelten kezeljük a szülőföldhöz való kötődés, a lokálpatrióta nevelés megvalósítását. Mindezt segítik szűkebb és tágabb környezetük (ott élő emberek, épületek, hagyományok, kialakult szokások stb.) megismerése. Megteremtjük az óvodások és a városlakók találkozásának lehetőségeit véletlen és tervszerű formában.

Gyermek-gyermek, a felnőtt- gyermek kapcsolat

A gyermekek pozitív kapcsolata csak akkor alakul ki, ha a gyermekek jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége, gyermekközössége. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvónőnek, aki irányítója, s egyben társa a gyermekeknek.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus a dajkák és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. A dajkák, a nevelést segítő társaink szerepe megváltozik, felelősségük nagyobb lesz a nevelésben.

Nevelésünk alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy szükséges megszabni, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak.

A nevelés akkor lesz hatékony, ha az óvónő az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára- egyéni sajátosságait figyelembe véve- érthetővé- vonzóvá tudja tenni.

A bátorító nevelés pszichológiáját alapul véve minden kapcsolatban alkalmazzuk az alábbi elveket, melyet a szülőknek is tegyünk érthetővé, alkalmazhatóvá.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában a következő elvek jelenjenek meg:

- ❖ A felnőtt próbálja megérteni- elsősorban érzelmileg a gyermekeket.
- ❖ Parancsolás helyett igyekezzen kérdezni. (Ezzel elérhető, hogy a gyermekek igénye, akarata, energiája nincs visszafogva, hanem más irányba terelhetővé válik.)
- ❖ A gyermekek mágikus képzeletét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába. (A bábok ehhez kiváló lehetőséget biztosítanak.)

- ❖ A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.
- ❖ A felnőtt a gyermekek tevékenységéhez biztosítson nagy szabadságot a határok pontos megjelölésével. Többszöri „határátlépésnél” vezessen be konzekvenciákat.
- ❖ Alakítsa ki a közösségi élet szabályait. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.
- ❖ A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
- ❖ A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult konfliktusok feldolgozása során. A konfliktus-feloldó megbeszéléseket kellő figyelemmel, kivárással hallgassa meg, hogy véleményt tudjon mondani a történekről úgy, hogy a gyermekek felelősségérzete erősödjön.
- ❖ A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. A bátortalan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a legkisebb elmozdulásnak, fejlődésnek is.
- ❖ Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.
- ❖ A felnőtt- gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív megfogalmazás jelenjen meg, a kívánság megnevezésével, az ok kiemelésével. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszédpartner megbecsülése, megértése, a kompromisszumkeresés. Mellőzendő a megbántás, hibáztatás, kritizálás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás. (A személyes perceket biztosítsa az óvónő minden gyermeknek, hogy a kapcsolatfelvevő képességüket megerősítse. Ezekben a beszélgetésekben a mások és a saját érzésel fogadása és megfogalmazása is kapjon hangot.)
- ❖ A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észrevéteti és a sikertelenséget segít elviselni.
- ❖ Tilalom helyett a felnőttek adjanak választási lehetőséget a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra. A felnőtt örömevel jelezze dicséretét, s csak félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat.
- ❖ A felnőtt használja fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához. A humor a feszültséget feloldhatja, a görcsösséget megszünteti. Az óvónő elemezze, vizsgálja a gyermekek társas viselkedését, kapcsolatát. Használjon minél több játékos eszközt az egyéni jellemzők kimutatásához.

Nevelést segítő társaink (dajka) felelős bevonása az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelésbe

A gyermekek mindennapi nevelésében, helyes magatartási normáinak, értékrendjének kialakulásában óvodánk valamennyi dolgozója kommunikációjával, viselkedés - és bánásmódjával **modellértékű szerepet** tölt be.

6.3. Anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Célja az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében.

Az óvodapedagógus feladatai

- ❖ A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- ❖ Szókincs gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.
- ❖ Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.
- ❖ Nyelvi készség fejlesztése. Kommunikációs jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása beszélő környezettel, helyes minta- és szabályközvetítéssel óvodai nevelőtevékenység egészében kiemelt jelentőségű.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, **ösztönzésére** a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, támogatására és a válaszok igénylésére nagy figyelmet fordítunk.

A gyermekeknek változatos tevékenységeket biztosítunk, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Mindebben érdeklődésükre, kíváncsiságukra, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataikra, élményeikre és ismereteikre támaszkodunk.

A megelőzés és a korrekció területén szorosan együttműködünk a logopédussal és a családdal. Készség-és képességfejlesztésünkben, differenciálásban nagymértékben támaszkodunk a szociokulturális háttér figyelembevételére

A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekeinket differenciáltan támogatjuk a magyar nyelv elsajátításában.

A fejlődés várható eredmény az óvodáskor végén:

- ❖ Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- ❖ A gyermekeknek igényévé válik a helyes cselekvés szokásszabályainak betartása. Egymást megkérlik a szabályok betartására.
- ❖ A felnőtt kérése nélkül is segítsenek egymásnak, együtt éreznek a közösségtagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- ❖ Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- ❖ Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- ❖ Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- ❖ Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, mik a hiányosságaik.
- ❖ Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- ❖ Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat. Éretté válnak az iskolába lépésre.
- ❖ Természetes beszéd és kommunikációs kedv jellemzi őket.
- ❖ Kialakul beszédfevelmük, meghallgatják egymást.
- ❖ Értelmesen, összefüggően kifejezik gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket, tudnak élményeikről és meghatározott témákról összefüggően beszélni.
- ❖ Képesek önálló véleményalkotásra.
- ❖ Ismerik saját nyelvüket és kultúrájukat, és büszkék nemzeti hovatartozásukra.

NAPIREND

A napi életritmus kialakítása alapvető feltétele a testi – lelki harmónia megteremtésének. Tervezésnél figyelembe vettük a gyermekek szükségleteit, esztétikus, higiénikus gondozásra fordítható időszükségletet. Ebben a viszonylatban is felértékelődik a dajkák szerepe.

Az egész nap során érvényesül a folyamatosság és a rugalmasság elve.

A délutáni alvás ill. ágynyugalom időtartalma a legnagyobbaknak egy óra, ezután felkelve, csendesen különböző tevékenységeket folytathatnak.

Egy héten egyszer - a frontális szervezett mozgásos játékok miatt - a játékban integrált mikrocsoportos fejlesztés időtartama csökken.

Időtartam	Tevékenység	
7:00 – 8:30	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN Személyes percek Szabad játék Egyéni testápolási teendők Folyamatos tízórai	J Á T É K T A N U L Á S
8:30 – 10:00	Játékba integrált egyéni és mikrocsoportos teendők, tevékenységek Egyéni verselés, együttes mesélés, dramatikus játékok Kis létszámú, csoportos rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Mikrocsoportos ének-zenei készségek fejlesztése Kis létszámú, csoportos környezet tevékenység megismertető és élményfeldolgozó tevékenységek	
10:00 – 11:30	JÁTÉK A SZABADBAN Szabad játék Játékba integrált teendők, tevékenységek Kis létszámú, csoportos környezet tevékenység megismertető élmény- és tapasztalatszerzések, séták Közös énekes játék, gyermektánc az udvaron Mindennapi edzés egyéni teherbírás szerint: kocogás, futás Kislétszámú, differenciált tehetséggondozó műhelyek megtartása	J Á T É K
11:30 – 12.30	Ebéd Testápolási teendők	
12:30 – 14:30	Pihenés, altatás mesével, altatódallal vagy zenével Folyamatos ébredés Kislétszámú, differenciált tehetséggondozó műhelyek megtartása	
14:30 – 15:00	Egyéni testápolási tevékenységek Uzsonna	
15:00 – 17:00	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN VAGY A SZABADBAN Szabad játék Játékba integrált teendők, tevékenységek Közös zenés-mozgásos percek Egyénenkénti és/vagy kis csoportos részképesség-fejlesztés	J Á T É K

Hetirend javaslat

(3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmazzuk, csak az időkerete változik)

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Délelőtti játékbba integrált tanulás	Vers, mese, dramatikus játék Mozgás, mozgásos játékok Tehetséggondozás	Vers, mese, dramatikus játék Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Vers, mese, dramatikus játék Ének-zenei képességfejlesztés	Vers, mese, dramatikus játék A környezet tevékenység megismerése	Vers, mese, dramatikus játék
Udvari játékbba integrált tanulás	Futás, kocogás	A környezet tevékenység megismerése Futás, kocogás	Énekes játékok, gyermektánc	Futás, kocogás	A környezet tevékenység megismerése Futás, kocogás
Délutáni játékbba integrált tanulás	Egyéni fejlesztések Tehetséggondozás	Egyéni fejlesztések Zenés- mozgásos percek Tehetséggondozás	Egyéni fejlesztések Tehetséggondozás	Egyéni fejlesztések Zenés- mozgásos percek Tehetséggondozás	Egyéni fejlesztések

A szervezett tanulás formái

Kötelező	Mozgás, mozgásos játékok Énekes játékok (4-5-6-7 éveseknek) – gyermektánc az udvaron vagy a tornaszobában
Közvetve kötelező	Vers, mese, dramatikus játék
Kötetlen	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka A környezet tevékeny megismerése Ének-zenei képességfejlesztés Egyéni fejlesztések

A szervezett tanulás munkaformái

Együttes, közös tevékenységek (frontális)	Vers, mese, dramatikus játék Énekes játékok, gyermektánc Mozgás, mozgásos játékok Zenés-mozgásos percek Futás, kocogás
Kis létszámú csoportban	A környezet megszerettetése
Mikrocsoportos	Ének-zenei képességfejlesztés Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
Kis létszámú differenciált fejlesztések	Tehetséggondozó műhelyek
Egyéni	Verstanulás Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

A szervezett tanulás időkerete

Kor-osztály	Vers, mese, dramatikus játék	Ének-zene, énekes játék, gyermektánc, zenehallgatás	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Mozgás, mozgásos játék	Zenés-mozgásos percek	A környezet tevékeny megismertetése
	naponta	heti 1x	heti 1x	heti 1x	heti 2x	heti 1x
3-4 évesek	5-10'	10-15'	10-15'	10-15'	3-4'	10-15'
4-5 évesek	10-15'	15-20'	15-20'	15-20'	4-6'	15-20'
5-6-7 évesek	15-20'	30-35'	30-35'	30-35'	10'	30-35'

A 3-4 évesek napi szervezett együttes, kiscsoportos vagy mikrocsoportos játékos tanulási időkerete max.: 35'

A 4-5 évesek napi szervezett tanulási együttes, kiscsoportos vagy mikrocsoportos játékos időkerete max.: 45'

Az 5-6-7 évesek napi szervezett tanulási együttes, kiscsoportos vagy mikrocsoportos játékos időkerete max.: 65'

Tehetségműhelyek hetente egy alkalommal szerveződnek 5-6-7 éves gyermekeknek, időkerete: 30'

7. A PROGRAM TARTALMI KERETE

7.1. Hagományőrzés, népszokások

Ez a program a hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását az óvónők feladatának tekinti. Az óvónő építse be a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött vagy a folklór az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart. Az óvónő teremtsen meg azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás, mely szerencsés esetben a családban már egészen kicsi korban kialakult, környezettel kapcsolatos alapvető „attitűdökre” épül. Így a modern világgal ötvöződve tovább él népünk nemzeti gyökere, s a mai gyerekek is megismerhetik szépségét, értékét.

Az óvónő ismerje a népszokások eredetét, azok lényegét, hiedelemvilágát és jelképeit. Tegyen szert a kézművességre, ismerjen népi játékokat, népmeséket, népdalokat. Lakóhelyének hagyománya szerint tervezze meg e feladatát. A hagyományőrzés úgy marad fenn, ha családtól családig, gyermektől gyermekig, óvodapedagógustól óvodapedagógusig, szájról szájra hagyományozódik.

Szülőföldünk értékeinek bemutatására törekszünk. Ilyen rendezvénysorozatunk a „Falvainkban élt kismesterségek” bemutatása. Ilyennek tervezzük a „Kie a legtisztább udvar vagy a legszebb virágoskert?” Kik azok az emberek falunkban, akikre büszkék lehetünk?” Óvodánk ünnepeinek is van szokásrendje, amiben a lelki felkészülésre is nagy hangsúlyt fektetünk.

Az óvodában megtartott jeles napok időrendben, s azok tartalmi.

Óvodánk jeles napjai

Ősz jeles napja

- Őszi ovigaléria megnyitó (szeptember második vagy harmadik hete)
- Mihály – napi multság (szept.29.)
- Őszi ovikoncert (november harmadik hete)

Tél jeles napjai

- Téli ovigaléria megnyitó (november negyedik hete)
- Advent (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)
- Mikulás (december 6.)
- Karácsonyvárás (advent első napjától december 24-ig)
- Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig) - télbúcsúztató népszokás
- Téli ovikoncert (február harmadik vagy negyedik hete)

Tavaszi jeles napjai

- Tavaszi ovigaléria megnyitó (március első vagy második hete)
- Március 15-e, nemzeti ünnepünk
- Húsvét (tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)
- Május elseje (a májusfa ünnepe)
- Anyák napja (május első vasárnapját megelőző hét)
- Nagyok napja (májusban)
- Gyermeknap (május utolsó hete)
- Tavaszi ovikoncert (május harmadik vagy negyedik hete)

Nyár jeles napjai

- Bóbita nap (óvodánk születésnapja, a tehetségműhelyek bemutatkozása – június elején)

A néphagyományörzés, jeles napok tartalmi

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezessen be, amelyhez az óvónő a gyerekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítson változatos tevékenységet.

A hagyományok ápolása közben történő együtt játszás, együtt munkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep legyen vidám hangulatú, felszabadult együttjátszás.

Szüret (október 15-től)

- ❖ Hallgassanak éneket, mondókát almáról, szőlőről, szüretéről. Kedvük szerint vegyenek részt a szüreti mulatságban. Szemezzék a szőlőt, kóstolják meg a mustot.
- ❖ Ismerjenek meg egyszerűbb énekes játékokat, gyűjtsék, válogassák az ős gyümölcsseit. Vegyenek részt a szüret előkészítésében: játszanak népi játékot, népzeneire próbálgassák a táncos mozdulatokat.
- ❖ Szervezzék meg a szüretet az óvónőjükkel. Díszítsék fel az óvodájukat. Tudjanak verset, mondókát, dalos játékot a szőlőről.
- ❖ Aktív részesei legyenek a mulatságnak: táncoljanak, énekeljenek, játszanak szüreti népi játékot.

Márton-nap (november 11.)

- ❖ Ismerjék meg Szent Márton történetét és az ünnephez fűződő hagyományokat
- ❖ Hallgassanak ezzel kapcsolatos dalokat, verseket, mondókákat
- ❖ Játsszanak libás népi játékokat
- ❖ Vegyenek részt Márton-napi lampionos felvonulásunk megszervezésében: lampionkészítés, szülők meghívása, töklámpás-faragás, csemegék készítése

Mikulás (december 6.) Borbála nap (december 4.) Luca nap(december 13.) Karácsony (december 24-26.)

- ❖ Ismerkedjenek az advent jelképeivel: koszorú, naptár. Rövid dalt, mondókát vagy verset tudjanak a Mikulást és a karácsonyt várva. Készítsenek egyszerű ajándékot szüleiknek. Ültessenek búzát. Ismerkedjenek a karácsonyi népszokásokkal, készítsenek egyszerű fenyődísz az otthoni karácsonyfájukra.
- ❖ Segítsenek az adventi naptár és koszorú elkészítésében. Naponta nézzék meg mi a feladatuk az adventi naptár szerint. Különböző technikákkal készítsenek fenyődíszeket, díszítsék fel óvodájukat.
- ❖ Meghitt, szeretetteljes hangulatban ünnepeljék a karácsonyt.

Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig) télbúcsúztató népszokás

- ❖ Egyszerű technikával díszítsenek papíralarcot, öltözzenek jelmezbe.
- ❖ Vegyenek részt farsangi játékokban, tanuljanak egyszerűbb dalt, mondókát, verset. Hallgassanak tréfás mesét, éneket.
- ❖ Segítsenek a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében.
- ❖ Vegyenek részt a farsangi mulatságon.

Húsvét (az első napéjgyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)

- ❖ Tanuljanak locsolóverset, locsolkodjanak és vegyenek részt a tojás-játékokban.
- ❖ Díszítsék csoportszobájukat, tanuljanak mondókákat a locsoláshoz, komáláshoz, komatál küldéséhez.

Május 1.

- ❖ Az óvónő és a nagyok által készített fát járják körbe tavaszi dalokat énekelve.
- ❖ Egyszerű díszeket készíthetnek a májusfára, segítsenek a díszítésben.
- ❖ Rendezzenek versenyjátékokat.

Pünkösöd (Húsvét után 50. nap)

- ❖ Hallgassanak a vásárról dalokat, mesét, nézzenek képeket.
- ❖ Tanuljanak a pünkösdi király- és királynéválasztáshoz egyszerű tánclépéseket, dalokat, énekes játékokat.
- ❖ Népzeneire próbálgassák az egyszerű táncos lépéseket, esztétikus térformákat.

Bóbita nap

- ❖ Az óvoda ünnepnapja. Ekkor tartjuk a nagyok búcsúztató ünnepségét is, a májusfa kitáncolást. Az óvónénik és dadus nénik hagyományosan dramatikus előadással kedveskednek a gyerekeknek.
- ❖ A környék kézműveseit bemutatóra hívjuk a gyermekeink közé. Népi játékokat szervezünk a gyerekeknek és a szülőknek. A rendezvény megnyitójaként a tehetségműhelyek mutatkoznak be, a nagyok közös játékos tevékenységbe hívják kisebb társaikat, betekintést nyújtva ezzel a műhelyek egyedi tevékenységébe – méltó lezárása ez a nagycsoportosok és a tehetséggondozók egész éves alkotómunkájának. Igazgatónk minden tehetségígéretet oklevéllel ajándékoz meg, valamint ekkor köszönjük meg a nevelő munkánkat különös figyelemmel támogató szülők segítő tevékenységét is.

Évszaki ovigalériák

Az Ovi-galériai megnyitó egyben az adott évszakok ünnepélyes nyitó rendezvénye. Óvodánkban gyermekléptékű ovi-galériát alakítottunk ki az aulában.

Itt megismerkedhetnek óvodásaink helyi alkotóművészek munkáival, külön örömmel mutatjuk be művészi vénájú óvodapedagógusaink és szülőink, nagyszülőink igényes alkotásait.

A kiállítás megnyitóján köszöntjük az alkotóművészt, vendégül látjuk a meghívott szülőket és más vendégeket. A látvány szépségét más művészeti értékekkel is megerősítjük az ünnepségen, a nagycsoportos gyermekek rövid énekkel, tánccal, illetve verssel gazdagított műsort adnak elő a kiállító tiszteletére.

Évszaki ovikoncertek

A koncerteket az adott évszak lezárásaként szervezzük. A helyi iskolás gyermekeket, pedagógusokat, zenét tanuló volt óvodásainkat, népi együtteseket, művészeket hívunk meg. Óvodásaink rövid koncertet hallhatnak színvonalas előadóktól, ezzel segítjük, hogy megismerjék az igényes, csak tiszta forrásból táplálkozó zenét.

8. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGFORMÁI

8.1. Játék

A gyermekeknek életeleme a játék. Programunk alapelve a belülről indított és vezérelt játék legnagyobb mértékű biztosítása. A szabad képzetársításának elősegítése. A gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása, előmozdítása. Megfelelő terek kialakítása, hogy a játékhoz és a játékban szabadon kezdeményezett cselekvésekhez elkülönített, jelzett terek álljanak rendelkezésre.

Célunk az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok, élmények többszöri átélése a nagyfokú örömmélmény biztosítása érdekében. A játékkal érjük el, hogy a gyermekek intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatokhoz jutnak. Az óvodáskorú gyermek érzelmileg vezérelt, erkölcsi érzéke megjelenik a játékban. Arra törekszünk, hogy a transzferhatás törvénye érvényesüljön: minél többet játszik a gyermek, annál inkább fejlődik.

Az óvodapedagógus feladatai

- ❖ A játékhoz szükséges feltételek biztosítása
- ❖ A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban és a játékba integrált tanulás során
- ❖ A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével
- ❖ A gyermekek beszédképesség fejlesztése a játékban
- ❖ Az óvónő játéksegítő metódusai, a játékirányítás feladatai

Elvünk, hogy a gyerekek önmagukhoz képest fejlődjenek. Hisszük, hogy mindenki másban ügyes, másképpen fejlődik egyéni képessége. Mindenkor elismerjük a legkisebb eredményt, megerősítjük, hogy azt újabb kövesse.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (légkör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés-élmények)

Az élménypedagógia elveit követjük. **Kreatív, alkotó légkört** elsősorban olyan játék biztosításával érhet el az óvónő, ahol a gyermek szabadon dönthet abban, hogy kivel játszik,

milyen játékot, választ és mennyi témát dolgoz fel, milyen eszközzel jeleníti meg azt, milyen helyet választ és mennyi ideig tart a játék.

Az alkotó légkört tovább fokozhatja a kellő időben nyújtott segítség, megerősítés, ötlet. A csoportban csak annyi szabályt vezessen be az óvónő, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását.

A kreatív légkör segíti az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. A szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani. Az óvónő őszinte játéka mély átérzésre serkenti a gyermekeket. Az oldott légkör megteremtéséhez használjon minél gyakrabban humoros kifejezéseket, tréfás szavakat, vegye észre a környezetben spontán megjelenő helyzetkomikumot.

A különböző típusú **játékokhoz szükséges helyet** a gyermekek szükség szerint önállóan, vagy amíg erre nem képesek, az óvónő segítségével alakítsák ki. A csoportszobában legyen helye a többféle állandó és variálható, vagy új elkülönített „kuckónak”. A programban-jelentős szerepe miatt kiemelkedik a különösen esztétikus és meghitt mesesarok, amely egyúttal a dramatizálás, bábozás helye. Itt kap helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek kincses ládája is, a meseládikó.

Kitágíthatjuk a játékeret, ha szervezhetnek játékot az öltözőben és a folyosón, teraszon is. Jó terepe ez a nagyobb mozgással járó játékoknak, ugrókötelezésnek, labda-pattogatásnak, énekes játékot is lehet kinn játszani. „Szerződünk” a gyerekekkel, ebben a bátorító nevelés elve érvényesüljön! A gyerekekkel együtt alakítsuk ki a szabályokat, menet közben változtathatunk is rajta, ha szükséges.

Az intellektuális érzelmeket kiváltó tapasztalatszerzések során összegyűjtött tárgyak, termékek, növények, képek, a kincseket őrző sarokban kapnak helyet, amit a gyermekek alakítanak ki és rendeznek különböző szempontok alapján. Ez egyúttal a kísérletező hely természetes anyagokkal, felszerelésekkel, gyermekenciklopédiákkal, földgömbbel, nagyítóval, mágnessel.

A rajzolásnak, festésnek, tárgykészítő népi játékoknak legyen meg az állandó helye. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyik játékidőben álljanak a gyerekek rendelkezésére. A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért ösztönözzük őket arra, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak.

Az időjárás függvényében az óvónő segítse az udvari szerepjátékok kibontakozását (pl. népi játékok, mozgásos játékok, közlekedési játékok, színpadi játékok, ügyességi és sportjátékok feltételének megteremtésével).

A játékhoz szükséges időt a folyamatos napirend, a játékba integrált tanulásfelfogás jól segíti. Ezáltal a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül több órán keresztül játszhatnak. Irányított fejlesztőjátékot a reggeli órákban nem kezdeményezünk.

E játékoknak az ideje délutánra tevődik, amikor a tervezett, egyéni, játékos fejlesztésekre kerül sor. Az 5-6-7 éves gyermekeknek az óvónő biztosítsa a több napon keresztül tartó játékot, hogy olyan értékes tulajdonságok, mint az állhatatosság, kitartás is kialakulhassanak.

Az óvónő a játékhoz olyan eszközöket biztosítson, melyek izlésesek, praktikusak, alkotó készséget fejlesztik, színesek, jó minőségűek, egyszerű félkész játékok. Legyenek szépek, játékra ösztönzőek, biztonságosak. Legyen belőlük elegendő, de ne túl sok. A kisebb gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban a gyakorló játékhoz, amelyek fejlesztik a gyermekek pszichikus funkcióit, másodsorban a hagyományos szerepjátékhoz szükséges kellékek (papás-mamás, fodrászos, orvosos stb.), amelyek ösztönzik a gyermeket az élmények, tapasztalatok többszöri átélésére, harmadsorban az esztétikai neveléshez (vers, mese, ének, rajzolás) szükséges kellékek, csengő-bongó hangszerek. Az óvónő a nagyobb gyermekeknek bővítse az eszközválasztékát, elsősorban a szerepjátékokhoz kapcsolódó kellékekkel, félkész játékokkal, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, másodsorban értelem-és képességfejlesztő játékokkal. A gyermekek a környezetükből szerzett **tapasztalatokkal, élményekkel** gazdagítják a játék tartalmát. Az óvónő tegye lehetővé, hogy a családban, az óvodában, a tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra a játékban is átélhessék. A programban kiemelt szerepet kapnak a séták. Ezek fejlesztő hatása meg kell, hogy mutakozzon a gyermekek tapasztalat-gazdagságában.

A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz igazodva.

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a fajta manipulálás, amely a játékeszközök rakosgatásában érhető utol, vagyis a **gyakorló játék**. Az óvónő figyeljen arra, hogy legyen módja a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, mert a véletlen cselekvéshez kapcsolódó „AHA” élmény sokféle felfedezési lehetőséget tartogat számára. Ez az örömszerzés ad alapot a cselekvés többszöri megisméltéséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Ezek a tevékenységek jól fejlesztik a szem-kéz koordinációt, kezesség kialakulását, hatnak a laterális dominancia kialakulására. Az óvónő kísérje érdeklődéssel a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekben pozitív érzelmet kelt. Az udvaron is biztosítsa az óvónő a gyakorló játék lehetőségét.

Erre legalkalmasabb a homok, víz, kavics és kisebb-nagyobb tárgy, amelyet a gyermek saját szabályai szerint rakosgat. Az óvónő segítse a gyermek játékát tovább fejlődni.

Már a legkisebbeknél is megjelenik a **szerepjáték**. Az óvónó szervezzen és vállaljon szerepeket, hogy a különböző szerepek megformálása minta legyen a közös cselekvéshez.

A kicsik játékában kapjon teret a feltételek biztosítása, a papás-mamás játék, a fodrászos, orvosos, kalauzos játék, ezek mindegyike egyszerű mozzanatokat jelenít meg együttlét, együttmozgás formájában. A gyermekek szerepvállalását indirekt módon segítse az óvónó, hogy a szimbólumok, „mintha” helyzetek minél gyakrabban megjelenhessenek. A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a **dramatikus játéknak, bábozásnak**.

A gyermek a **konstrukciós játékban** minél gyakrabban élje át az „én készítettem” alkotás örömét, mely eredményezheti a sokféle formájú játékelemből kialakított forma - szín - térvariált gazdagságot.

A **konstrukciós játékhoz** kapcsolva jelenjen meg a **barkácsolás**, elsősorban az óvónó által barkácsolt kellékek készítésével, amit az óvónó a gyermek aktív bevonásával hoz létre.

Az óvoda a gyermeknek biztosítson olyan nyugalmas, kissé elszeparált udvarrészt, ahol szabadon kezdeményezhetik az egyszerű szabályokhoz kötött népi játékokat, énekes játékokat, ügyességi játékokat. Az óvónó ajánljon meg **szabályjátékot**, amelyet a gyermek könnyen betarthat és szívesen, önállóan is kezdeményezhet. Az óvónó a szülők, és a gyermekek bevonásával barkácsoljon különböző típusú bábokat, hogy együttes, cselekvő megjelenítésre ösztönözze őket. A szerepjátékot és a dramatizálást a gyermekek kiegészítik építő, konstrukciós játékkal. Később bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hoznak létre.

Anyanyelvi nevelés, a gyermekek beszédkészségének fejlesztése a játékban.

Az óvodapedagógusok **beszéde modellértékű** a gyermekeknek a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelek, a beszéd hatáselemeinek megfigyelése tekintetében.

A játékban kialakult társkapcsolatok, párbeszédetek fejlesztik a **kommunikációt**, színesítik a gyermekek **szókincsét**, beszédét – ezért, segítjük az ilyen kapcsolatok kialakulását, úgy, hogy mintaadással bekapcsolódunk a játékba.

A dramatikus játék, a mesélés, bábozás során sokszíniűen bánik az óvodapedagógus a hangszínnel és hangerővel – remek kifejezője ez az érzelmek és különböző jellemelek ábrázolásának.

Közvetlen beszédfejlesztő lehetőséget kínálunk a különböző **anyanyelvi játékokkal**, ezek segítségével hatékonyan javítjuk az egyes beszédelemek fejletlenségét.

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszédetek kialakítására a beszédkedv, a közlésvágy motiválására.

Az óvónő beszéde modellértékű a gyermekeknek a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, ritmus, dallam, szünet) megfigyelése tekintetében. A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játék segíti elő.

Az óvónő által kezdeményezett anyanyelvi játékok adjanak mintát az artikuláció, szókincs, kifejezőképesség fejlesztéséhez (hangutánzó játékok, fonémahallás fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok stb).

A csoport elfogadott „etikai kódexének” nyelvi megfogalmazása, különös tekintettel a konfliktuskezelésre

Az óvónő játéksegítő metódusai, a játékirányítás feladatai

Minden szituációban törekszünk a modellnyújtó szerepet felvállalni, a játszótárshoz kapcsolódásban és az együttjátásban is. Az óvónő játéksegítő metódusai legyenek szituációtól függők. A gyermekek nyugodt játéka esetén, vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldók, az óvónő irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni. A kiscsoportosok esetében - ha szükség van rá - legyen játékot kezdeményező, modellnyújtó játszótárs. Ebben a játék helyzetben is legyen támogató, engedő és elfogadó. Segítsen azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények. Az óvónő avatkozzon be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- ❖ Játékukban dominánsan jelentkeznek a szerepjáték.
- ❖ Az ismert meséket többször dramatizálják, bábokkal eljátsszák.
- ❖ Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- ❖ Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.
- ❖ Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- ❖ Interakciójuk gazdag, kulturált, érthető.

8.2. Játékba integrált tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

(4). A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- a) az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása;
- b) a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- c) a játékos, cselekvéses tanulás;
- d) a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- e) az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- f) a gyakorlati problémamegoldás.

(5). Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során egyéni, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Programunk sajátosan értelmezi a tanulást. Egységes, tervezett pedagógiai folyamatként kezeljük. Nevelésünkben a **játék és a tanulás nem választható el egymástól**, szélesan értelmezzük a tanulást. A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általuk fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása a játékon keresztül fejlődik. Célunk, hogy a gyermeknek minél sokrétűbb, tájékozódó tevékenységgé váljon. Az óvónő megfelelő módszerekkel elsősorban ezen keresztül tárja fel a gyermek személyiségének sajátosságait.

Az utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig az óvónő a főszereplő, aki tetteivel a legerősebb hatást gyakorolja a gyermekekre.

A szokástanulást és az alapvető ismeretek elsajátítását tervezzük meg projektrendszerű tanulással, aminek eredménye a szülők számára is követhető a megerősített vizuális jelekkel.

E tanulási rendszerben felerősödik az információ-áramoltatás és az együttnevelés. Tiszta, érthető és folyamatos kommunikációval meg lehet a szülőket győzni arról, hogy a folyamatos napirendi keretek között, jól felkészült, megfelelő módszertani és pedagógiai ismeretekkel rendelkező óvodapedagógusok, a 3-4 éves nevelési folyamatban, az óvodás gyerekek életkori és egyéni sajátosságait figyelembe véve kialakítják azokat a képességeket, melyek az iskolai tanulásra alkalmassá teszi őket.

A programban helyet kap az óvónő által kezdeményezett egyéni fejlesztés, amely számos probléma- és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermekeknek. A gyermeket önálló gondolkodásra neveli, fejleszti döntési képességét.

A tanulás tervezése évszakprojektben történik, melynek minden elemét a szülők tájékoztatása érdekében hozzák nyilvánosságra. Ez is a gyermekek öltözőjében kerül kihelyezésre. A projekt kidolgozása legyen áttekinthető, esztétikus, folyamatosan követhető. Ezért piktogramokkal jelöljük az aktuálisan tanítandó anyagokat.

A projektpedagógiai módszereket bevezettük. 1-2-3 hetes projektrendszerű tervezésünk igazodik a helyi sajátosságokhoz, adottságokhoz. Nevelő-oktató munkánkban szükség szerint alkalmazunk IKT eszközöket.

A gyermekek egyéni fejlesztési rendszerének dokumentuma óvodánkban a „Gyermektükör”, mely a gyermekek fejlődését diagnosztizáló, és fejlesztését tervszerűen kezelő dokumentumunk. A gyerekek fejlesztéséhez az érzelmet, a kreativitást, s ennek eszközéül a művészetet használjuk.

A program megvalósításához szükséges óvodapedagógusi és tanulási módszerek

A tanulás az óvodában nem külön folyamat. Tevékenységek vannak, élmények vannak, problémák vannak. A gyereket érdekeltté kell tenni. Ismeretszerzése kíváncsiságra, felfedezésre, cselekvésre épül. A tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általuk fejlődnek. Az óvónő alkalmazzon hatékony gyermek-megismerési technikákat. A gyermek cselekvő aktivitására, érdeklődésére építse a közvetlen tapasztalást.

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja.

Az óvónő az eljárásait változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően, differenciáltan kombinálja. A játékoság, ráébredés lehetősége, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés minél gyakrabban jelenjenek meg a tevékenységekben. Az óvónő építsen a gyermekek más forrásokból szerzett tudására.

Törekedjen módszertani kultúrájának kiművelésére, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységtartalmak biztosítására. Fogalomhasználata legyen pontos, a 3-7 éves korosztály fejlettségéhez igazodó, példaértékű. Használja fel az „Óvodatükör” ajánlásain alapuló mérési- pl. a projektrendszerű rajzos megfigyeléseket - és értékelési eredményeket saját pedagógiai gyakorlatában. Céljainak megfelelően, kritikusan használja a rendelkezésre álló tanulási, képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket. Ha szükséges, használja a modern információfeldolgozási eszközöket, mutasson példát az infokommunikációs eszközök óvodában indokolt, célszerű alkalmazására.

Alkalmazott módszerei segítsék a tanítás-tanulás eredményességét. Többféle módszertani megoldásban gondolkodjon. A tisztelet, a szeretet, a segítség módszerével a gyermekek egyéni sajátosságainak és eltérő fejlődési ütemének figyelembevételével neveljen. Az adott helyzetnek megfelelően rugalmasan alkalmazza a programnak az „Óvodatükörben”, és a „Gyermektükörben” megfogalmazott módszereit.

A program megvalósításához szükséges tervezési feladatok

Standard anyagot készítünk év elején. Az óvónő nevelőmunkája tervezésénél komplex módon vegye figyelembe a pedagógiai folyamat minden lényeges elemét: a gyerekek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataikra, élményeikre és ismereteikre támaszkodjon. Tudatosan tervezze a tevékenységek céljainak megfelelő módszereket, eszközöket, szervezési módokat. A gyermeki tevékenységet, a foglalkozásokat a célnak megfelelően, logikusan építse fel.

Terveiben tudatosan törekedjen a gyermekek motiválására, aktivizálására. A téma megjelenik a tervezésben és a tevékenységekben, nyomon követhető a gyermeki produktumokban.

Nem a gyerek leggyengébb képességét vesszük figyelembe, hanem azt nézzük, miből a legjobb. Ez tehetséggondozó munkánk alapelve is.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért az óvónő törekedjen arra, hogy mindegyik gyermek, mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerülje a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy stb.), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emelje ki. Tudassa vele, erősítse abban, amiben jó. Az elismerés és a társigény-szükséglet kielégítése is nagyon fontos.

Az óvónő a gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat reálisan elemezze, értékelje, és belőlük kiindulva készítse el, szükség esetén módosítsa a fejlesztésre vonatkozó tervét a „Gyermektükör” szerint.

Az óvónő alkalmazza a differenciált, árnyalt értékelést. Alkalmazza a jutalmazás sokféle módszerét: simítást, pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést egyénileg, a csoport előtt és a szülőknek egyaránt.

Az óvónő kerülje a tárgyi jutalmak osztását. Ha korábban gyakorolta, próbálja kiiktatni. Az apró jutalmak örömet szereznek ugyan a gyermekeknek, de egyben elveszik a „természetes jutalom” értéke. Ezen kívül irigységet szítanak a gyermekek között.

A büntetés teljes mértékben kerülendő a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi. Az óvónő a tanulási szokásokat alakítsa úgy, hogy, egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

Az óvónő törekedjen arra, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai.

A tanulási folyamatban is csak akkor segítsen az óvodapedagógus a gyermekeknek, ha kéri a segítséget, mert elakadtak a probléma megoldásában. A gyermekek próbáljanak meg minél több mindent önállóan megoldani.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

(6). A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

(7). A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a 6. pont alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.

(8). A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

(9). A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

8.3. Vers, mese, dramatikus játék

A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást.

A mondókák, dúdoló, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzelmi-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

A tevékenység célja: A gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

A mindennapi mesélés biztosítja a kisgyermek lelki nyugalmát, lelki békéjét.

Az óvodapedagógus feladatai

- ❖ A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása
- ❖ A 3-6-7 éves korban kedvelt jellegzetes formák biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok)
- ❖ A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel

A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál.

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása az óvónők feladata. A művek kiválasztásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság és tradicionális értékek tovább éltetése.

(6)Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

Az óvónő a legkisebbek **versanyagát** a népművészet formanyelvén fogant versekből, népi mondókákból, rigmusokból és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítsa össze. Az óvodáskor a mesehallgatás igazi ideje.

Olyan **meséket** válasszon, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik. Később a gyermekek meséi már lehetnek többfázisú állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus- realiztikus mesék.

Kapjanak helyet – elsősorban a magyar - **népi, klasszikus és kortárs irodalmi művek**. Ebben a korban a népi mondókák, névcsúfolók, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepeljenek a **vidám, humoros versek**. A mese-és versválasztásnál figyelünk arra is, hogy minél több olyan történetet halljanak a gyerekek, amik az élő- és élettelen környezet megóvására buzdítják őket.

A gyermekek a **meseregényeket** is szívesen hallgatják, folytatásait napokon keresztül izgatottan várják.

A gyermekek versanyaga gazdagodjon a különböző típusú **népi mondókákkal, kiolvasókkal**. Ismerjenek meg olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat.

Az óvónő a nagyobbaknak olvasson bátran **lírai műveket** is, mert a gyermekek már megérik a költői képek érzelmet kifejező erejét. A kiválasztott versek, mesék erősítsék a környezet megszeretetését, a néphagyományőrzést, az évszakok szépségét.

A könyvek megszeretettése érdekében **lepirellőkat, színes képekönveket** tartunk a polcon a mesesarokban, melyet szívesen lapozgatnak, otthoni kedvenc könyveiket szívesen mutatják egymásnak, saját szavaikkal mesélnek a képekről.

A kisebbeknél **10-12 mondókát**, illetve rövid verset, **10-14 új mesét** ismertetünk meg.

A nagyobb, **4-5 éves gyermekekben** kialakult a mese és a vers szeretete. Már a meseceremóniákat várakozással teli izgalom hatja át, a mesék, a versekkel való ismerkedésnél megjelenik a belefeledkező áhítat és a figyelő ámulat.

Játékaikban gyakran alkalmazzák a kiolvasókat, a halandzsa szövegű rigmusokat, a mese dramatikus elemeit, illetve teljes mesedramatizálást. Gyakran mesélnek, báboznak **saját fantáziájuk** szerint. Az ismert verseket mondogatják, hozzákötik adott szituációkhoz (pl.: diótörésnél, avagyűjtésnél, kirándulásnál).

Az új verseket a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához kapcsolják az óvodapedagógusok, szívesen ismertetünk meg **humoros – tréfás műveket**, rimes – **találós kérdéseket** és ezek gondolkodtató képeit, fordulatát igen élvezik a nagyobbak.

A verseket nem szavalatjuk kórusban, kihasználjuk az **egyéni versmondás** fejlesztő lehetőségeit.

A mese mondanivalóját **közmondásokkal** erősítjük meg, ezeket alkalmazzuk a mindennapjaink során, a szülőknek, pedig kitesszük az információs táblára, hogy ők is ismerkedhetnek azzal, milyen erkölcsi tulajdonságokkal fejlesztünk gyermekeinkben a meséken keresztül.

A mesékhez a vizuális élmény lehetőségét is kínálják az óvodapedagógusok, az így készült meseillusztrációk, **mesealbumok** teret adnak az ismétlésnek, az élmények felelevenítésnek, újbóli átélésnek.

A 4-5 évesekkel **4-5 mondókát, 5-6 rövid verset, 10-14 új mesét** ismertetünk meg.

Az **5-6-7 évesek 10-15 új verset, 15-18 mesét** hallanak az év folyamán.

Az óvodapedagógus a **kéthetes mese feldolgozási** formát alkalmazza, így minden nap megjelenik az adott mese. Az első héten változatos formában mondjuk a mesét - ez a befogadás hete, a második héten sokféleképpen játsszuk el a gyermekekkel együtt – ez a feldolgozás hete.

A csoportnak megvan a saját **meseceremóniája**, amely megteremti a megfelelő hangulatot, keretet ad a meséléshez - az óvodapedagógus közvetett módon (pl.: gyertya vagy lámpagyújtással, zenei szignállal, mese-párnák előkészítésével) csalogatja a gyermekeket a mesesarokba.

Az óvodapedagógus éneke vagy a gyertya elfújása, lámpa leoltása jelzi a tevékenység befejezését.

A gyerekek anyanyelvi nevelésének, nyelvi képességének fejlesztése, a versek, mesék, dramatikus játékok segítségével

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszközei a mese, a vers, a bábozás és a dramatikus játékok.

Ezen keresztül a gyerekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtani helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, kialakítható a gyermekek megfelelő artikulációja. A népköltészeti alkotásokból a gyerekek sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékokban, dramatikus játékokban a gyermekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társasági kedv fokozására, önálló versmondásra. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- ❖ Várják, igénylik a mesemondást.
- ❖ Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kiscsoportosainak és a maguk szórakoztatására is.
- ❖ Megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.
- ❖ Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni.
- ❖ A hívóképek alapján felidéznek az ismert verseket, rigmusokat, meséket;

- ❖ Figyelmesen végig hallgatják a mesét.
- ❖ Aktívan, cselekvően részt vesznek a mese-feldolgozásban;
- ❖ Az átváltás eszközeit, díszleteit, a félkész játékeszközöket használják.
- ❖ A mesék jeleneteit lerajzolják.
- ❖ Egyszerű bábokat, díszleteket készítenek.

8.4. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc, zenehallgatás

(3). A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

(5). Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

A tevékenység célja: közös éneklés, közös játék örömeinek megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermekek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket. A zenehallgatási lehetőségek – az élő előadás, az emberi hang és hangszeres játék, valamint az igényesen kiválasztott hangfelvételek – fejlesszék a gyermekek művészi fogékonyságát. A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

Az óvodapedagógus feladatai

- ❖ A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és képességszintnek megfelelő válogatása
- ❖ A 3-6 éves kori hagyományos tartalmak biztosítása
- ❖ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása
- ❖ A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei képességfejlesztő játékokkal

A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és képességszintnek megfelelő válogatása:

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, népi gyermekdalokat, komponált gyermekdalokat ismernek meg. A mondókák, énekes játékok zenei anyanyelvünk művészi értékei.

A **3-4 éves korú gyermekek** nagyon élvezik az **ölbeli játékokat**, amelyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak. Legyen ezek között arc-, kéz-, ujj és lovagoltató játék. A szeretet kapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. A kicsik egyszerű, 4-5 hangból álló olyan **énekes játékokat** tanulnak meg könnyedén, amelyek álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók. A gyermekek mindössze egy - két **komponált gyermekdalt** tanuljanak meg az ünnepek köszöntésére.

A **nagyobb gyermekeknek** is teremtsen az óvónő továbbra is olyan helyzetet, hogy minél gyakrabban játszassanak ölbeli játékokat, mondogathassanak mondókákat. Ők már képesek arra, hogy nehezebb pentaton jellegű dúr hexachord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyek mozgásanyaga is összetettebb. Megismerhetik a csigavonalat, hullámvonalat, szerepcserére épülő játékokat.

A nyolcad, negyed ritmusképeken túl megjelenhet a szinkópa is. Igényes műválasztás domináljon a néhány alkalmi dal kiválasztásában is, melyekhez ösztönözzük a gyermekeket mozdulatok kialakítására.

Az **5-6-7 éves gyermekeket** ösztönözzük „anyáskodó” szerepre, játsszanak minél több ölbeli játékot a kisebbekkel.

A döntés egyik játékos lehetősége a kiolvasó, amit különböző élethelyzetben is alkalmazhatnak a gyerekek. A zenehallgatáshoz olyan műveket válogasson az óvónő, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését a nemes zene iránt. Az óvónő élethelyzethez kapcsolva tervezze meg a zenei élménykövetítést. Lehetőleg minél többször énekeljen népdalokat, de jelenjenek meg a zenei repertoárjában a rokon-, és más népek dalai, a magyar komponált műzene, altatódalok és klasszikus műzene.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A 3-6-7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása

A 3-4 éves gyermekek ismerjenek meg 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 10-15 énekes játékot. A rövid mondókák, dalok 2/4-es üteműek legyenek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok találhatók.

Ezeken a játékokon keresztül ismerjék meg közvetve a **zenei alapfogalmakat**. Próbálgassanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Figyeljék meg a csendet, a környezet hangjait, egymás hangját és a dallamjátszó hangszerek hangszínét.

Érzékeltesék különböző játékos mozdulatokkal az **egyenletes lüktetést**. Az óvónő énekelgesse a gyermekek nevét, jelét, csalogassa őket énekelve a közös játékba, tevékenységbe.

Az óvónő keltse fel a gyermekek érdeklődését a zenehallgatás iránt, hogy a gyermekekben fokozatosan kialakulhasson az áhítatos **zenehallgatás**. Minél több zenei élményt közvetítsen, elsősorban énekes előadásával. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsoljon zenei élmény-kiegészítést. A gyermekeknek legyen lehetősége 2-5 percig tartó hangszeres zenét, kórusmuzsikát videofelvételen, mikrocsoportban megtekinteni.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatarozását is.

A **nagyobb, fejlettebb gyermekek** énekelgessenek 6-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat. A 4-5 új mondóka és a 12-15 új gyermekdal megismerése mellett ismételgessék a 3-4 éves korukban tanult mondókákat, gyermekdalokat is.

A dalok hangterjedelme továbbra is pentaton jellegű dúr hexachord maradjon. Az énekes játékok közül az óvónő már nehezebbeket is válogathat, pl.: szerepcserés párválasztó, sorgyarapító játékokat.

A gyerekek minél gyorsabban énekelgessenek önállóan az éneklési készség fejlesztése és az önálló éneklésnél tapasztalható gátlások leküzdése érdekében. Énekelgessenek egyénileg, mikrocsoportban halkabban – hangosabban, magasabban, mélyebben. Próbálják a levegőben felvázolni az énekek dallamvonalát.

A gyerekek élvezettel játsszák a kérdés-felelet játékokat változatos szövegű és ritmusú motívumokkal.

Érzékeljék minél többször az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Használják többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzék fejlesztéséhez.

A zenei élménykövetítés legyen mindennapos lehetőség az óvodában, kapcsolódjon minél többféle tevékenységhez.

Az 5-6-7 éves gyermekeknek legyen lehetősége megismerkedni és sokat ismételtetni 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt. A tanult mondókáknak, gyermekjátékoknak találjunk ki szimbólumot, melyeket helyezünk el a zenepolcon. Ezek emlékeztetnek a tanult dalokra és lehetőséget adnak a felidézésre, ismétlésre, az élmények felelevenítésére. A dalok hangkészletére általában a félhang nélküli ötfokúság a jellemző. Az óvónő válogasson olyan dalokból, melyben szünet, szinkópa, triola ritmusjelek is megtalálhatók.

A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy az óvónó bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat tervezzen, ami ennek a korosztálynak egyben a néptánca is.

Az óvónó a gyermekekkel együtt variálja az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak. Az óvónó a gyereket tiszta éneklését minél gyakoribb egyéni énekléssel segítse elő. A hallásfejlesztést segítő fogalompárokat, pl. halkabb-hangosabb éneklést kapcsolják össze a tempóváltoztatással, dallambújtatással, hangszínfelismeréssel.

A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

A gyerekek játsszanak minél gyakrabban zenei formaérték-fejlesztő játékokat, hogy különböző mozgással megérezhessék a motívumok hosszát. Az óvónó fejlessze a gyerekek alkotóképességét, teremtsen arra lehetőséget, hogy egy-egy zenei képességfejlesztő játékot többféleképpen lehessen megoldani. Az ügyesebb 5-6-7 éves gyermekeknek adjon az óvónó lehetőséget, hogy metallofonon játszhassanak és próbálgassák a néhány hangból álló gyermekdalokat.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelés szervezeti formája is **kötetlen és kötött jellegű**. A munkaformái tovább differenciálódnak. Az ének-zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel **mikrocsoportos** munkaformában szervezze meg az óvónó. Ezzel a munkaformával az óvónó a gyerekek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesebben tud fejleszteni. A kötött jellegű szervezett énekes játékot, lehetőleg az udvaron tartsa meg az óvónó, rossz idő esetén pedig a csoportszobában a délelőtti levegőzés előtt. Ebben a formában csak énekes játékokat tervezzen az óvónó, hogy semmi se szakítsa meg az önfeledt, élmény teli játékot. A zenehallgatást kapcsoljuk különböző tevékenységekhez. Teremtünk a délutáni órákban arra is módot, hogy a gyerekek kedvük szerint megnézhesenek néhány perces kórusműveket, hangszerekkel megszólaltatott klasszikus műzenét.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal

A gyerekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes **artikulációt**, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megéretteti a **nyelv kifejezőerejét, szépségét**. Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játék adjon alkalmat a **szókincs bővítésére**.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végen

- ❖ A gyerekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- ❖ A gyerekek gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni.
- ❖ Évezettel tudnak zenét hallgatni.
- ❖ Megkülönböztetik a zenei fogalompárokot.
- ❖ Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- ❖ Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- ❖ Képesek bármelyik társuk elfogadását a különböző szerepekre.
- ❖ Képesek a hívóképek alapján felidézni a mondókákat, énekes játékokat és a műdalokat.
- ❖ Képesek gátlások nélkül dudorászni, énekelni a csoportban.
- ❖ A gyermek szívesen énekel egyedül, és kisebb csoportokba társaival.
- ❖ A gyermek élvezettel hallgat értékes, neki való klasszikus zenét.

8.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

(5). Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

A tevékenység célja: a gyermekek élmény és fantáziavilágának képi, téri szabad önkifejezése. A gyermekek tér-forma – szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Az ovigaléria programja adjon mindennapi lehetőséget a műalkotásokkal való találkozáshoz, amely művészeti élményben részesíti mind a gyermekeket, mind a szülőket.

Az óvodapedagógus feladatai

- ❖ A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal való ismerkedés a gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése,

- ❖ igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására
- ❖ A 3-6-7 éves korban tervező alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése
- ❖ A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása
- ❖ A közösségi rendezvényeken a gyermeki alkotások bemutatása, a tehetségek bátorítása.
- ❖ A gyermekek beszédkészségének fejlesztése a vizuális alkotó tevékenységekben.

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése:

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben **megfelelő eszközök** szükségesek. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum szem előtt tartására szükséges törekedni. Az alkotó-alakító tevékenységekhez az a **megfelelő hely**, ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre. A különböző méretű anyagok elhelyezéséhez tárolóhelyekre van szükség.

A munkaasztalt úgy alakítsa ki az óvónő, hogy maximum 8 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen, és közel legyenek a tároló helyek. Ebben a térben helyezze el a gyermekek mini galériáját, ahová önállóan teszik ki az alkotásaikat. Így egy héten keresztül gyönyörködhetnek a műveikben. A szülőknek a gyermekek alkotásait albumba rendezve mutatjuk meg. Beszéljünk a gyerekekkel az alkotásaikról, melyik képen mi tetszik nekik. Tudják megfogalmazni, mi a szép. Ezáltal fejlődik szókincsük, beszédaktivitásuk, kommunikációs képességük.

Az alkotó tevékenységhez olyan **léggör** szükséges, amelyben a gyermekek szívesen bekapcsolódnak a munkába, s az elrontott, sikertelen lépéseiket minden lelki feszültség nélkül vagy előlről kezdik.

Az óvónő a tevékenységhez biztosítson elegendő időt. A gyermekek lehetőleg addig alkossanak, ameddig kedvük tartja.

Az eszközök biztonságos kezelését egyenként tanítsa meg az óvónő a gyermekeknek.

A rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, anyagformáláshoz, batikoláshoz, origamihoz, építéshez, a kézimunka egyéb fajtáihoz, a műalkotással való ismerkedéshez az óvónő gondolja végig a feltételeket, s teremtsen meg a mindennapi szabad játékban is. A gyermekek a festéshez, agyagozáshoz festőpólót használjanak, hogy óvják a tiszta ruhájukat. Tanulják meg a rajzeszközök helyét és munka után esztétikusan helyezték őket vissza.

A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése:

Az óvónő az óvodába kerülő **3-4** éveseknek tegye lehetővé, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival. A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré csoportosíthatók.

Az óvónő tervezze meg a **képalakító tevékenységek** technikáját, eszközeit. Nem tervezhető a szándéktalan firka, és a látszólag szándékos forma-firka időszakában a témajavaslat. A gyermek az elkészült firkák után fogalmazza meg, mit alkotott. A gyermekeknek később is legyen lehetősége az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra.

Alkossanak képeket festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, anyagba, homokba karcolással, nyomattal stb. Az óvónő segítse a gyermekek képalakító készségeinek megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendezésével. A gyermekek tetszés szerint vegyenek részt a **plasztikai alakításban**. Ismerkedjenek az anyagok alakíthatóságával nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva.

A legkisebb óvodások is ismerkedjenek az **építés** során a különböző tárgyak formáival, alakzataival.

Teremtsünk olyan lehetőséget, hogy szívesen beszéljenek alkotásukról, s örüljenek a létrehozott produktumnak. Ezért a rajzos munkaterületen alakítsunk ki egy esztétikus polcot, képtároló lehetőséget, hogy sokáig tudjanak gyönyörködni alkotásaikban.

A gyermekek az óvodában évszakonként megrendezett ovi-galériával ismerkedjenek meg. Kis csoportokban többször legyen módjuk megnézni, megcsodálni a kiállított alkotásokat. A gyermekek a kiállított alkotásokról nyilvánítsák ki véleményüket. Az óvoda ovigalériája legyen az 5-6-7 évesek ízlésformáló, szemet gyönyörködtető, beszélgető helye.

Az óvónő a **4-5 éves gyermekek** alkotó-alakító tevékenységét gazdagítsa, bővítsé tovább.

A gyermekeknél megjelenő szándékos **képalakító** tevékenységet segítse élményeikhez kapcsolható témajavaslatokkal, s ezekhez legkifejezőbb legmutatósabb technika kapcsolásával. Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekvések saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködjenek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használjanak ceruzát, krétát, filc- és rost irónokat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához.

A gyermekek nagyon szeretnek spárgából, fonalakból, textilből, termésekből képeket komponálni, teremtsünk erre is lehetőséget. A **plasztikai munkák** során legyenek képesek a formák tagolására. Tudjanak játékuhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Használjanak különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket a plasztikus formák létrehozásához.

Az **építés** során próbálkozzanak a tér variálásával, az építés részletezésével. Használjanak ehhez pl. nagyobb méretű dobozokat, takarókat, térelválasztó elemeket, berendezési tárgyakat.

A gyermeket aktivizáljuk az eszközök előkészítésre, tisztán tartására, elrakására. **Az 5-6-7 éves** gyermekek alkotó-együttműködési készségét figyelembe véve az óvónő segítse a képi-plasztika és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését.

A **képalakító alkotás** során a gyermekek minél többször alkossanak közös kompozíciót. Az óvónő gazdagítsa a technikai megoldásokat és az eszköz-lehetőségeket, pl. batik, kollázsok, plakettek, domborművek, viaszkarc, lenyomatok stb. alkalmazásával.

A saját élményeken alapuló cselekményes témákban jelenjenek meg a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. A gyermekek alkalmazzanak a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat, jelenítsék meg a formákat, színeket egyéni módon. Rajzalbum készítése az elhangzott mesékről.

A gyermekek **plasztikai munkájában** is jelenjen meg közös térbeli, többalakos kompozíció, egy-egy mesejelenet, énekes játék stb. formájában.

Az "legidősebbek körében" alakítsuk ki az ajándékkészítés igényét. Biztassuk őket, hogy az ünnepekre, a vendégek fogadására készítsenek ajándékot szüleik, vendégeik részére, de gondoljanak a kiscsoportosokra és az óvodában dolgozó felnőttekre is.

Éljék át minél gyakrabban az ajándékozás örömét.

Az óvónő segítse a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében.

A szülők segítségével gyűjtsék az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat.

A gyermekek legyenek megtervezői a környezetalakító, díszítő munkának. Vonjuk be a szülőket is az óvoda szépítésébe.

Az óvónő segítse a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze pl. búvóhelyeket, mobil színpadot, drámajátékhoz szükséges egyszerű díszleteket.

A térbeli tapasztalat segítse az eredeti megoldások kivitelezését is.

A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítsenek elő, gondoljanak minden anyagot, eszközt az alkotó tevékenységhez. Az óvónő több napon át tartó építés lehetőségét is biztosítsa.

Az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása:

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékban egyénileg, párban, kis csoportokban megjelenő játékfajta. Az óvónő egy héten egyszer tudatosan irányított mikrocsoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervez. Az óvónő által előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó-alakító tevékenységre.

Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak **5-6** gyermek vegyen részt a tevékenységben. Az óvónő teremtsen meg annak lehetőségét, hogy minden gyermek megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését. A gyermekek jelenítsék meg személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia- és élményviláguk mutatkozik meg.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- ❖ Képalakításban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- ❖ A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása. Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket.
- ❖ Plasztikai munkáik egyéniak, részletezőek.
- ❖ Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.
- ❖ Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni saját és mások alkotásaiban.
- ❖ Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- ❖ Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.

8.6. A mozgás, mozgásos játékok

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- c) szervezett mozgásos tevékenység.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

(4). Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

(5). A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A tevékenység célja: a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve. Ezek a tevékenységek fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás), és testi képességeit (mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés). Hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához.

Az óvodapedagógus feladatai

- ❖ A 3-6 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok biztosítása
- ❖ A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mindennapi mozgásszükségletének biztosítása érdekében.
- ❖ A konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének, a szókincs, az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével.
- ❖ Világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép alakulás támogatása.
- ❖ A gyermek nyelvi képességeinek fejlesztése, szókincsének bővítése a mozgásos tevékenységek által.

A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás) jól fejleszthető az óvoda udvarán, ahol tér és mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre. A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére.

A mozgásos tevékenységeket, s azok eszközeit, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezzük.

Az irányított mozgásos játékok során a **3-4 éves gyermekek** nagymozgásának fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Ismerkedjenek meg **futásgyakorlatokkal**, pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformákkal. Játshassanak **ugrásgyakorlatokat**, pl. szökdeléseket, sorozat-ugrásokat, rövid nekifutásból fellépések majd leugrásokat.

Ismerkedjenek meg dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal, pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás - elkapás, labda leütés elkapás stb.

A mozgásos játékok adjanak teret a támaszgyakorlatok gyakorlására, pl. csúszások, kúszások, mászások. A talajtorna eleme is jelenjen meg a játékokban, pl. gurulás a test hossz tengelye körül. A gyermekek játshassanak minél több egyensúlyozó játékot. Az óvónő használjon többféle kézi szert a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékok ne legyenek se túl könnyűek, se túl nehezek. Készítsék a gyermekeket elvárható erő kifejtésre. Az óvónő rendszerint mutassa meg a helyes mintát, és igényelje a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását.

A **4-5 éves gyermekek** természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerüljön a hangsúly. Az irányított mozgásos játékokban jelenjenek meg a **futásgyakorlatok**, pl. fussanak három, négy akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgyhordozással stb.

Az óvónő szervezzen **ugrásgyakorlatokat**, pl. egy lábon, páros lábon, szökdelésekből, valamint felugrás két lábra és leugrás két lábra, játékos helyből távolugró versenyt.

A **dobásgyakorlatok** során próbálgassák a célba dobást egykezes felső dobással, babzsák távolba hajításával harántterpeszállásból. Minél gyakrabban játshassanak labdagyakorlatokat, hogy tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetben gurítani.

Az irányított mozgásos játékok során gyakorolják a támaszgyakorlatokat, pl. csúszást, kúszást, mászást, talajon és szereken.

A **talajtorna** anyagaként jelenjen meg a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlata a "csikórugdalózás". Kapjon kiemelt szerepet az egyensúlyérzék fejlesztése a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása. A gyermekek játshassanak **egyensúlyozó játékokat** 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsutos szereken. Az óvónő tervezzen lábboltozat erősítő speciális járás és gimnasztikai gyakorlatokat.

Az **5-6 éves gyermekek** mozgása összerendezett, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit szívesen ismételnék játékos formában.

Hangsúlyt kap ennél a korosztálynál a finommotorika fejlesztése és a szabályjáték gyakori alkalmazása.

Az óvónő minél gyakrabban tervezzen kisebb testrészekkel végzett mozgásokat. Használjanak különböző kézi szereket, pl. szalagokat, rövidebb-hosszabb botokat, kisebb-nagyobb labdákat és kendőket. A különböző típusú **futógyakorlatokat** sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják a gyermekek. Ismerjék meg a fokozódó futást, a gyorsfutást és a lassú futást.

Végezzenek **ugrásgyakorlatokat**. Szökdeljenek páros és egy lábon haladással. Végezzenek sorozat-ugrásokat, különböző magasságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépés nekifutással gyakorolják a magas- és távolugrást.

A gyerekek végezzenek **dobásgyakorlatokat**. Dobjanak egykezes, kétkezes, alsó- és felső dobással célba, 2 m magas kötél felett is. A gyermekek nagyon kedvelik **labdagyakorlatokat**. Vezessenek a labdát járás, futás közben. Minél gyakrabban labdázhassanak párokban, kisebb csoportokban.

Végezzenek **támaszgyakorlatokat**, pl. pók-, rákjárás, talicskázás. Ismételjék az óvodában tanult talajtorna elemeket: guruló-átfordulást, a test hossz tengelye körüli gurulást és a lépő láb magasra lendítésével a kézenállást.

Egyensúlyozzanak padon járással, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében

Az óvodapedagógus a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni csoportszobai, udvari játék, valamint séta és túrák során biztosítja.

Az irányított mozgásos tevékenységet heti egy alkalommal szervezzük meg a tornateremben ill. az udvaron - különböző időkerettel.

A **mindennapi kocogás** az udvar erre kijelölt részén mindhárom korosztály edzését szolgálja. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozzák meg, fontos, hogy igazi felfrissülést, aeromozgást, kardio-edzést nyújtson a gyermekeknek.

Hetente kétszer **zenés-mozgásos percekkel** gyakorolhatják a gyermekek a zenére, ritmusra történő mozgást.

Az utánzáson alapuló mozgás anyagát **gimnasztikai** elemekből építi fel az óvodapedagógus (pl.: kartartások, testhelyzetek, törzs- térd-és lábmozgások, valamint különböző irányú járásgyakorlatok).

A kisebbek próbálkoznak az utánzással, tőlük nem követeljük meg az egyöntetű ritmikus mozgást.

A gyermek nyelvi képességeinek fejlesztése, szókincsének bővítése a mozgásos tevékenységek által.

A mozgás egy olyan speciális játékos tevékenység programunkban, ahol a **szókincsbővítés** és a nyelvi képességek fejlesztése a többnyire szakszavak, speciális elnevezések könnyű, gyors felismerésére, használatára irányulnak.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- ❖ A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- ❖ Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok játszásakor.
- ❖ Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- ❖ Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végzik.
- ❖ Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- ❖ Tudnak labdát vezetni helyben.
- ❖ Célba dobnak egykezes felsődobással.
- ❖ Tudnak csúszni, kúszni, mászni a különböző szereken;
- ❖ Képesek kitartó, pontos feladatvégzésre;
- ❖ Képesek kooperatív mozgásos játéokra;
- ❖ Képesek a mozgáseszközök előkészítésére, elrakására.
- ❖ Szeretettel segítenek kisebb vagy mozgásfejlődésben elmaradt társainak;
- ❖ Figyelmesen együttműködik társaival a mozgásos tevékenységben;
- ❖ Élvezik a fantáziajátékokat.

8.7. A környezet tevékeny megismertetése

A környezeti nevelés maga az óvodai élet. Ahogyan játszunk, reggelizünk, ebédelünk, pihenünk, ahogyan érzünk, ahogyan alakulnak emberi kapcsolataink, ahogyan vigyázunk az óvodai termeink tisztaságára, ahogyan gondozzuk kisállatainkat, ahogyan vigyázunk a vízre, az energiára, ez mind a környezeti nevelés.

A tevékenység célja: Szűkebb és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása. Fontos számunkra a közösséghez való tartozás élményének biztosítása, a nemzeti, családi, a természeti, emberi, tárgyi kultúra értékeinek szeretetére, védelmére nevelés.

A tágabb és szűkebb környezet közvetlen, tapasztalati úton való megismerésével lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, megélje a közösséghez való tartozás élményét és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne.

Ebben a folyamatban a gyereket körülvevő felnőttek, a szülő, a pedagógus, a dajka példája elengedhetetlen, hogy az óvodáskorú gyerekek környezettudatos viselkedését megalapozzuk.

A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása. A gyermekek elemi ismerete alakuljon ki önmagukról és közvetlen környezetükről, és azokat tevékenységeikben alkalmazzák.

Az óvodapedagógus feladatai

- ❖ A 3-6-7 éves korú gyermekeknek tervezhető hagyományos és helyi tartalmak összeállítása a környezetük értékeinek cselekvéses felfedezése érdekében.
- ❖ A gyerek "világlátásának" alakítása, a valóságot olyannak mutassuk amilyen, és ha lehet "örömmre szabottan".
- ❖ A gyermekekben kialakult érzelmek támogatása, erősítése környezetük védelméért.
- ❖ Olyan aktivitásra, felelős cselekvésre nevelés, amelyben a legfontosabb elv az élet védelme és tisztelete.
- ❖ A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.
- ❖ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése.
- ❖ A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője.
- ❖ Környezettudatos magatartás megalapozása, átadása

A 3-6-7 éves korú gyermekeknek tervezhető hagyományos és helyi tartalmak összeállítása a környezetük értékeinek felfedezése érdekében

A 3-4 éves gyermekek az óvoda elfogadása, megszerettetése után ismerkedhetnek az óvoda környezetével. Megfigyelhetik az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit.

Gyűjthetnek terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket. Meglátogathatják a közelben lakó csoporttársaikat, beszélgethetnek a család tagjairól. Ismerkedjenek településeink utcáival, középületeivel, műalkotásaival, műemlékeivel, az óvoda utcájában élő emberekkel, állatokkal, növényekkel.

Beszélgessenek a környezet formáiról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről.

Az óvónő a téli időszakban tegye lehetővé, hogy gyermekek vadállatokról készült videofelvételeket (max. 5-10 perces) nézhessenek.

Az óvónő a **4-5 éves gyermekek** tapasztalat-élményszerző sétáit az óvoda utcáján túl, az óvoda közvetlen környezetében szervezze meg. Az óvónő törekedjen a megfigyelések, **gyűjtőmunkák** gazdagítására, differenciálására.

A gyermekek az évszakok szépségét, jelenségeit, az időjárás-változását megfigyelésük után jelazzék az évszakokat bemutató jeltáblákon.

Tudjanak gyönyörködni az évszakok növényeiben. Keressenek összefüggéseket **az időjárás** és az emberek tevékenysége között.

Gyűjtsenek terméseket, s azokat hasznosítsák az óvónő segítségével. Végezzenek rügyeztetést, magvak **csíráztatását, hajtatást**. Közösén készítsenek albumot az évszakokról gyűjtött képekből.

Látogassanak el a családokhoz, nézegessenek családi képeket. A gyermekek mutassák be a **család tagjait, otthonukat**. Készítsenek albumot, amiben benne van a gyermek egyéni-és családi képe, tenyérlenyomata, magassága, adatai és végül adjuk ajándékba a szülőnek. Látogassanak el az óvoda közvetlen környezetében lévő orvosi rendelőbe, intézményekbe. Csodálják meg a környezetükben található esztétikai alkotásokat. Gyakorolják a gyalogos **közlekedés szabályait**. Ismerjék meg a személy és teherszállító **járműveket**.

Az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, bogarakat ismerjék meg.

Az **5-6-7 éves gyermekek** ismerkedjenek meg az óvoda tágabb környezetével. Fedezzék fel az évszakok szépségét, a színeik árnyalatát, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld), a növények fejlődési feltételeit. Gondozzanak floráriumot. Csíráztathatnak, **ültethetnek növényeket**. A gyermekek megismerkedhetnek gyógyfűvekkel, mezei virágokkal, vadon termő ismertebb növényekkel. A óvónő a szülők bevonásával szervezze meg az **állatok napját** (október 4.), a **víz világnapját** (március 20.) és a **föld napját** (április 22.).

Ismerjék meg a felnőttek munkáját, látogassanak el többféle munkahelyre, ahol szüleik dolgoznak. A természet kincseit őrző sarokba osztályozzák az összegyűjtött anyagokat. Az évszakot bemutató tábla mellett tervezzenek napszak-bemutató táblát is, amit a gyermekek önállóan kezeljenek.

Látogassanak el **múzeumba, színházba, kiállító termekbe**, építkezésekhez, bölcsődébe, óvodába, vasútállomásra. Legyen sok ismeretük a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről. Látogassák meg környezetük **háziállatait**, figyeljék meg, hol élnek. Hasonlítsák össze az ismert állatok környezetét, életmódját.

A vadon élő állatok környezetével, életmódjával videó felvételen keresztül ismerkedjenek, legyen lehetőségük – érdeklődésük szerint – többször megtekinteni ezeket a felvételeket.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében **mikrocsoportban történik**, a közvetlen tapasztalat- és élményszerző tevékenységek, séták alkalmával. Életkor, motiváltság és fizikai erőnlét alapján differenciálunk. Tervezésünkben pedig fejlettségi szintek jelennek meg.

Az óvónő hetente egy természeti-, emberi-, tárgyi környezeti téma megfigyelését tervezzé. A délutános óvónő megérkezése után a délelőtti óvónő a hét három délelőttjén 8-10 gyermekkel megfigyelteti a tervezett témát. Az élmények egyeztetésére az ebéd előtti öltözködés, a gyűjtemények közvetlen megtekintése és az évszaki albumok összeállítása ad lehetőséget.

A gyermekek vegyenek részt évszakonként, de legalább ősszel és tavasszal félnapos kiránduláson a közeli erdős-mezős határban, az ott élő állat és növényfajok megismerését is célul tűzve. (A hátizsákokba elkészített tízórai jelzi a félnapos levegőn tartózkodást.) Az óvónő készítsen minél több videofelvételt vagy fotót a közvetlen tapasztalatokat közvetítő, felfedeztető tevékenységekről, hogy újra meg újra átélhessék a szép élményeiket. A szülőknek évszakonként ajánlatos fotóalbumot készíteni, hogy ők is lássák, mi mindennel találkoznak, mit tanulhattak meg a gyermekek egy **évszakprojekt** teljesítésével.

Az **egészséges életmód projektek** változatos témákkal célzottan szolgálják az életviteli, környezettudatos magatartás kialakítását (Egészségét, víz-, gyümölcs- és zöldségprojektek, virágprojekt, madártetetés).

Anyanyelvi nevelés a gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során

A mikrocsoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek-óvónő személyes beszélgetéseire. Az óvónő minden gyermekre oda tud figyelni, minden kérdésére meg tud válaszolni. Ez a szervezeti forma kiválóan segíti a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, üzenetközvetítést.

A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése.

Az óvónő tegye lehetővé, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket. Segítse elő a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ Ismernek háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat, róluk ismeretekkel rendelkeznek.
- ❖ Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- ❖ Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- ❖ Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében. Felismerik a napszakokat.
- ❖ A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket.
- ❖ Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- ❖ Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- ❖ A tárgyakat meg tudják számlálni legalább tízig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma szerint, szín szerint.
- ❖ Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.).
- ❖ Kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük. Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formáik, szokásaik, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- ❖ Élvezik és többször megtekintik a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült videofelvételeket / fotókat.
- ❖ Képesek az alapvető viselkedési szabályokat betartani, az élményszerző sétákon is alkalmazni.
- ❖ Érdeklődőek, szívesen beszélgetnek, kérdeznek a felnőttektől, társaiktól egyaránt.

8.8. Munka jellegű tevékenységek

A tevékenység célja: a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését. Cél továbbá a gyermekek együttműködésének, szervezőképességének fejlesztése, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Az óvodapedagógus feladata

- ❖ Különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása 3-6-7 éves korban.

- ❖ A munkaeszközök használatának megtanítása.
- ❖ Az elvégzett feladat jelentőségének megábrázolása, elismerése, megővése.
- ❖ A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése az és anyanyelvi képességeik kibontakoztatása a munkajellegű tevékenységekben.

A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételeinek biztosítása

Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban **önmagukért** végzik. Kezdetben az óvónő segítségével, később teljesen önállóan, öntevékenyen. Az óvónő mindegyik munkafajtánál adjon mintát az eszközök, fogások, s azok sorrendiségének megismeréséhez.

Úgy segítsen a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a **munka örömét**, a célért vállalt erőfeszítés szépségét.

A 3-4 éves gyermekek az óvónőt figyelve részt vesznek a növények gondozásában. Kertünkben követik a termések, **falevelek, elszállítását**, a nagycsoportosok **veteményezését**, a növények locsolását, közreműködnek az érett gyümölcsök összeszedésében, komposztálásban, stb.

A 4-5 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a **naposi munka**, amit akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. (Az önkiszolgáló tevékenység ezt jól előkészíti.) Az óvónő tervezze meg az **egyéni megbízások** lehetőségeit, pl. információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, ajándékkészítés a kicsiknek, az óvoda dolgozóinak, a jeles napok, rendezvények előkészítése stb.).

Az óvónő a gyermeknek adjon lehetőséget **növény- és állatgondozásra**. Működjenek közre az élősarok gondozásában, a veteményeskerti munkában, az óvodaudvar tisztántartásában.

Az óvónő segítségével legyen lehetőségük gondozni az akváriumot, a madáretetőt.

Az 5-6-7 éves óvodások önállóan végzik a naposi munkát. Közösén eldöntik a munka megosztását.

Felelősi szerepet vállalnak a csoportszoba rendbe rakásában, a tisztálkodás lebonyolításában, az állatok, növények gondozásában. Étkezéseknél ízlésesen, esztétikusan tálalják fel az ételeket. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően, mindent a helyére tesznek.

Végezzenek önállóan **környezetszépítő munkát**, játéktisztítást, mosást, szárítást, egyszerű javításokat, polcok lemosását, sütés nélküli édességek, vitaminaláték készítését. Rendszeresen segítsenek a kicsik öltöztetésében, készítsenek nekik meglepetéseket. Az óvónő úgy irányítsa a növény- és állatgondozást, hogy a gyermekek minél több műveletet tudjanak önállóan végezni. A **kerti szerszámokat** önállóan használják, gondozzák.

Minden évszakban segítsenek a járdák, utak tisztításában. A növények gondozását a magvetéstől a termések összegyűjtéséig együtt tervezzék és végezzék a felnőttekkel.

Az óvónő minden munkajellegű tevékenység bevezetésekor ismertesse, hogy az eszközökkel hogyan kell bánni. Minden munkajellegű tevékenységnek alakítsák ki a szokásrendjét. Hívja fel a gyermekek figyelmét a munkaeszközökkel okozható balesetek forrásaira!

Anyanyelvi nevelés a gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a munka tevékenység során

A tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben különböző beszédformák (udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra késztetés, kérés, buzdítás, dicséret verbális kifejezései) gyakorlása, munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, **ok-okozati összefüggések**, műveletek megnevezése, mondatba foglalása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- ❖ Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- ❖ Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- ❖ Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- ❖ Szívesen közreműködnek a növények gondozásában.
- ❖ Örömmel dolgoznak társaikkal;
- ❖ Szívesen teljesítik kötelességeiket;
- ❖ Szívesen elfogadják a felnőttek tanácsait;
- ❖ Munkafolyamatokban szívesen segítenek a rászoruló társainak.

9. AZ ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE

9.1 Az óvoda és a család

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda között szimmetrikus kapcsolat van. A szülő tud a legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban a gyermek igényeit, szükségleteit, viszont az óvónőnek van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, mely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, partneri együttműködésük elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében. Fontos a tiszta, érthető és folyamatos kommunikáció, a szülők személyes megszólítása. Az óvoda a szülőket állítsa a tehetségsegítés mellé.

Az óvoda körültekintően szervezze meg az együttműködés formáit, mely az információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatott közvetíteni. Vegye figyelembe a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítse az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A szülők, nagyszülők segítsék az óvoda érzelmi, esztétikai nevelését, ha köztük művészetet közvetíteni tudók vannak, azok segítségére fokozottan építsünk.

Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családias hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.

A kapcsolattartás formái:

- **Családlátogatás** (még az óvodába kerülés előtt),
- **Anyás befogadás** (kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásait, mintát kapjon gyermeke neveléséhez).
- A **napi kapcsolattartás** elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről.
- A **szülői értekezletek, nyílt napok**, a szülőkkel együtt szervezett **rendezvények**, ünnepek, kiállítások, hangversenyek, kirándulások, projektek közös megvalósítása. Mind azt szolgálják, hogy a közös nevelési eredményeket, hiányosságokat érzékeltetni lehessen.
- **Félévi beszélgetések**, fogadóórák a „Gyermektükör” (ONME kiadvány) alapján, a gyermekek fejlődéséről a gyermekek egyéni dokumentuma alapján végzett korrekt tájékoztatás megszervezése.
- **Kiírások** készítése a szülőknek: „Apa, anya, figyelj-tábla”; „Én már tudom”; „Bátorító nevelési elvei”; „Így nevelünk mi”-tábla.

9.2. Az óvoda és az iskola

Az óvoda az iskolával alakítson ki tartalmas kapcsolatot, hogy a gyermekek zavartalan iskolakezdését elősegítse. A kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez. A gyermekek követésnek óvodánkban kialakult rendje van. Részt veszünk érdekes, izgalmas iskolai programokban. Meglátogatjuk a gyerekeket az iskolában. Kölcsönös hospitálási lehetőséget kezdeményezünk, célunk, hogy a kölcsönösség formai elemei váljanak tartalmivá.

Az óvoda–iskola átmenet hosszú évek óta komoly pedagógiai – elvi és gyakorlati – problémakör. Ennek okai: megváltozott az iskola funkciója, átalakult az iskolahasználók köre. Változások következtek be az integráció, a szegregáció, a differenciálás, a részképesség zavarok tartalmi elemeiben. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.

A kapcsolattartás formái:

- Látogatások, tapasztalatcserek.
- Tájékoztatások a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, várható alkalmazkodási nehézségekről.
- Értekezletek, munkaközösségi foglalkozások, továbbképzések.
- Egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel.
- Közreműködés és a közvetlen partneri kapcsolatok megbeszélése, tervezése, értékelése.

9.3. Az óvoda és a művészeti iskolák, együttesek

E program szükségessé teszi, hogy az óvoda kapcsolatot alakítson ki a környezetében működő zeneiskolával, művészeti együttesekkel, alkotókkal.

Velük együttműködve tudja elérni, hogy a muzsika, az alkotások, a környezet esztétikai értékei megjelenhessenek az óvodában.

A kapcsolattartás formái: kapcsolatfelvétel, látogatások megbeszélések, egymás rendezvényein való részvétel.

9.4. Az óvoda és a közművelődési intézmények

Fontosnak tartjuk, hogy kapcsolatba lépjünk a községeinkben működő közművelődési intézményekkel: könyvtárral, művelődési házzal. Az intézmények kínálatából úgy válogatunk, hogy az elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását, s kizárjuk azokat a kezdeményezéseket, amelyek az óvoda pedagógiai elveivel, érték közvetítésével, tartalmával nem összeegyeztethetők.

A kapcsolattartás formái: látogatás, tájékoztatás, megbeszélések, értekezletek, rendezvényeken való részvétel.

9.5 Az óvoda és az egészségügyi szakszolgálat

Az orvos, a fogorvos és a védőnő segítik az óvodánk egészségnevelő munkáját, közreműködnek a gyermekek testi fejlettségének mérésében, megvalósítják a preventív és gyógyító ellátást.

A kapcsolattartás formái: státusz-, szűrő- és higiéniai vizsgálatok, gyermekek egészségi állapotának véleményezése; együttműködési megállapodás megkötése; rendszeres látogatás.

9.6 Az óvoda egyéb kapcsolatai

Az óvoda tartalmi kapcsolatot alakít ki:

- a Fenntartóval – kapcsolatunk együttműködő, részben hivatalos, részben támogató, segítő jellegű;
- Oktatási Hivatallal és Zalaegerszegi Pedagógiai Oktatási Központtal;
- „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülettel (ONME Egyesület), programot alapító óvodákkal, ehhez tartozó műhelyekkel – az együttműködés, egymástól való tanulás meghatározó része nevelőmunkánknak;
- tehetséggondozást országosan képviselő szervezetek: Óvodapedagógusok Országos Tehetségsegítő Tanácsa (OOTT) és Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége (MATEHETSZ);
- pedagógiai szakmai szolgáltatókkal, intézményekkel;
- szakszolgálatokkal, a speciális képességeket vizsgáló szakértői bizottsággal;
- gyermek és ifjúságvédelmi intézményekkel, családsegítő szolgálattal.

10. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

A **különleges bánásmódot igénylő gyermekek** (sajtos nevelésű igényű; beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő; tehetséges gyermekek) és a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint **hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek** mindenekfelett álló érdekeinek szem előtt tartására, **integrált nevelésére** törekszünk.

Nevelőmunkánk során biztosítjuk minden gyermek számára az **esélyegyenlőséget** és **szegregációmentességet**. Szükség esetén **megfelelő szakember** (védőnő, gyermekorvos, fogorvos, óvodapszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, konduktor, gyermekvédelmi felelős ill. műhelymunkát vezető óvodapedagógusok) közreműködését vesszük igénybe. Különös gondot fordítunk a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel történő eredményes és hatékony együttműködésre.

Óvodapedagógusaink és a dajkák pozitív mintával lépnek fel a megkülönböztetés, kirekesztés, egyenlő bánásmód megsértése ellen.

A csoport óvodapedagógusai a gyermekek fejlődési szintjének diagnosztizálására, az egyénre szabott fejlesztési tervek elkészítésére és annak megvalósítására a „**Gyermektükör**” című a gyermekek egyéni fejlesztésének tervdokumentációját használják.

Az óvodánk utazó fejlesztőpedagógusa év elején minden tanköteles korú gyermek fejlettségét méri (szülői írásos hozzájárulása alapján), szükséges esetekben a csoport óvodapedagógusa fejlesztést végez (melyhez kikérheti a Szakszolgálat fejlesztőpedagógusainak véleményét), illetve a szakember további vizsgálatot javasol az adott gyermeknél.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai bent léte nagyobb mértékű **differenciált fejlesztést, speciális eljárások** alkalmazását teszi szükségessé. Óvodapedagógusainknak rendelkezniük kell bizonyos alapismeretekkel, illetve maximálisan együtt kell működniük a gyermekek fejlesztését segítő szakemberekkel.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztésének alapja a Szakértői Bizottság és a Logopédus szakvéleménye.

Logopédiai fejlesztést (speciális fejlesztés beszédhibás gyermekek részére) megelőzi a szűrés, melyet 3 és 5 éves korban végez a logopédus (szülői írásos hozzájárulása alapján). A terápia a logopédia által meghatározott időpontban történik, logopédiai órarend alapján az óvodában.

Óvodapedagógusaink törekednek a szakemberekkel való folyamatos **együttműködésre** a gyermekek fejlődése érdekében.

Minden óvodásunk egészségi állapotáról, testi fejlettségéről felmérést végez a **védőnő** évente három alkalommal, az átlagtól eltérő esetekben, külön kérhetjük a védőnő, és a gyermekorvos segítségét is, folyamatos együttműködés jellemzi kapcsolatunkat, a szakemberek egészségvédő programjaink aktív részesei.

Óvodásaink testi fejlődését (testi tulajdonságok, súlygyarapodás, növekedés) a „Gyermektükör” - ben és a csoportnaplóban is rögzítik a csoport óvodapedagógusai. (OVIKRÉTA)

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló gyermekeknek és családjaiknak **a segítségnyújtás lehetőségei:**

- a szülők figyelmének felhívása a gyermek eltérő fejlődési sajátosságaira,
- családlátogatás, nevelési segítség (szükség szerint többször is),
- fejlesztő, felzárkóztató óvodai programok szervezése,
- a család Szakszolgálatához irányítása,

- javaslat egészségügyi ellátás igénybevételére, gyermek-ideggondozói- és pszichiátriai vizsgálatra,
- rendszeres és rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra való javaslattétel,
- a szülők kérelemére vagy beleegyezésével javaslat a gyermek átmeneti gondozására.

10.1. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek

BTMN: Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít. Társas kapcsolatban problémákkal, tanulási, magatartás-szabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciát mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Figyelembe vesszük a gyermekek tanulási, magatartási problémáit, egyéni szükségleteit. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében a pedagógiai munka mellett, speciális ismeretekkel rendelkező szakemberek segítségével érhetjük el a megfelelő fejlettségi szintet.

Óvodánkban az ez irányú fejlesztést, a megfelelő szakemberek bevonásával végezzük.

A gyermeknek joga van ahhoz, hogy az óvodában megkapja a segítséget, felelősen bánjanak vele, saját tempójában élhessen és minél több örömforrásban vegyen részt, ami biztosítja számára a boldogságot, kiegyensúlyozottságot, nyugalmat.

Szakember ellátottság: A szakmai továbbképzéseink megválasztásakor fontos az ilyen irányú végzettség megszerzése vagy ilyen irányú továbbképzések választás, szakmai tudásunk folyamatos bővítése.

A cél eléréséhez hatékonyan működő team-munka kiépítése szükséges:

- a különböző ismeretekkel rendelkező szakemberek egymást kiegészítő és megerősítő munkája (fejlesztőpedagógus - óvodapedagógus)
- külső szakemberekkel történő kapcsolatfelvétel
- a család bevonása a fejlesztést biztosító tevékenységekbe

Eszközigény: A fejlesztést segítő és biztosító eszközök (könyvek, segédletek, fejlesztő eszközök, játékok, szoftverek) és módszerek ismerete és alkalmazása.

A fejlesztés színterei:

- Csoporton belül, átfedési időben differenciált egyéni fejlesztéssel.
- Pedagógiai Szakszolgálat szervezésében történő foglalkozás.
- A szabad játék tevékenység lehetőségeinek, illetve a családi tér lehetőségeinek irányított kihasználása.

A különböző szintereken, a munka párhuzamosan, egymást megerősítve kell, hogy folyjon.

Egyéni fejlesztési terv:

Az **egyéni fejlesztési terv** az óvoda által felvállalt fejlesztés biztosításával a „Gyermektükör” alapján folyik, mely személyre szólóan, az adott gyermekre vonatkoztatva kerül kidolgozásra.

Az egyéni fejlesztési terv kidolgozása során figyelembe kell venni:

- a szakvéleményeket
- beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő tanulók (BTMN) esetén a Szakértői Bizottság szakvéleményét
- saját megfigyeléseket
- a gyermekkel korábban foglalkozó szakemberek tapasztalatait
- szülőkkel folytatott beszélgetés kapcsán kapott információkat (anamnézis, aktuális családi történések)

10.2.A kiemelten tehetséges gyermekek fejlesztése. Tehetségigéreték gondozása.

Nkt. 4. § 14. Kiemelten tehetséges gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. A tehetséggondozás kereteit a Nemzeti tehetség program jelöli ki, melyet a Nemzeti Tehetség Alap támogat (47.§(11))

Az óvodai pedagógiai folyamatok (pl. tehetséggondozás)(a személyiség- és közösségfejlesztést, az elvárt nevelési, tanulási eredmények elérését, a szülők, gyermekek és munkatársak elégedettségét és a fenntartói elvárások teljesülését szolgálják.

A pedagógusok kötelessége ezzel összefüggésben (62.§(1)), „hogy a nevelő és oktató munkája során gondoskodják a gyermek.....tehetségének kibontakoztatásáról,segítse a tehetségek felismerésért, kiteljesedésért....”

A tehetségek segítése a kora gyermekkortól kell, hogy kezdődjön. Az óvodapedagógusok a gyermekeket ne csak a hátrányaik alapján gondozzák, hanem a legjobb adottságaik, pozitívumaik szerint. Fejlesztésüket erősségeikre alapozzák. Ezzel a szemlélettel biztosítják, hogy ne vesszen el egyetlen érték sem.

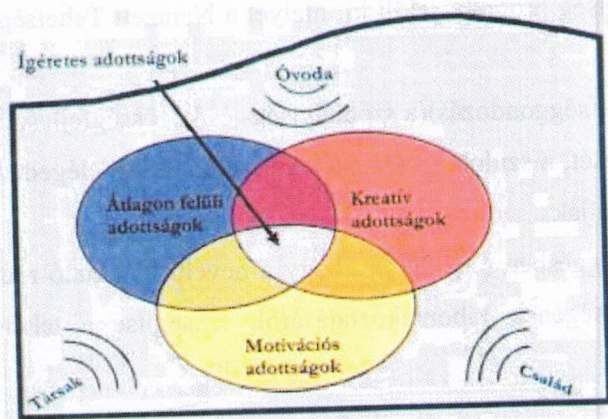
Az óvodaskori tehetséggondozást a gyermekek teljes személyiségfejlesztésének pedagógiai folyamatába ágyazva munkálják ki. Találják meg a nevelés folyamatában a helyét, idejét, fejlesztési eszközeit. Tartalmát tekintve vegyék figyelembe az óvoda specifikumjait és hagyományait. Különösen nagy figyelmet fordítsanak a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű tehetséges gyermekek bevonására.

A műhelyek kialakításánál a **gardneri tehetségterületeket** vesszük figyelembe, ezt támogatja a Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége is, így megkülönböztetünk: nyelvi, zenei, logikai-matematikai, természeti, testi-kinesztetikus, térbeli-vizuális, interperszonális és intraperszonális területeket. Gardner szerint nem egyfajta monolitikus intelligencia létezik, hanem azok színes skálája, elmélete szerint ezek az intelligenciák különállók és különböző fejlettségűek.

Az óvodai műhelytevékenységek komplex jellegük miatt nem mindig sorolhatók egyértelműen az egyes területekhez, a mi programunkban az inter- és intraperszonális területeket minden műhelyben lefedjük, hiszen ezek az óvodások gyenge pontjai, fejlesztésüket a többi terület eredményes fejlődése miatt mindenképpen fel kell karolnunk.

Óvodai tehetségmodellünk

Adaptált többtényezős óvodai tehetségmodellünk a Mönks – Renzulli – Czeizel - Nagy modelleket ötvözi, egyesíti, ezt választottuk, mivel életszerű, könnyen alkalmazható és mérhető az óvodában, alkalmazásával értelmezhetővé válnak a tehetség összetevői.

Óvodánk tehetséggondozó munkája

- Az óvodapedagógusok besorolása a tehetségterületekre.
- Az óvoda hagyományörző munkájának, tárgyi lehetőségeinek felmérése a tehetséggondozás érdekében.
- A gyermekek személyiség-jellemzőinek beazonosítása.
- A tehetségterületek meghatározása.
- Tehetséggondozás kis létszámú csoportokban a személyi feltételeknek megfelelően.
- A szülők tájékoztatása tehetséggondozó munkánkról.

Tehetséggondozásunk dokumentációja:

- „Gyermektükör”- komplex személyiség-fejlettség megfigyelő dokumentum.
(A gyermek komplex anamnézise, ezen belül átlagon felüli adottságainak és gyenge pontjainak megjelölése.)
- Megfigyelési szempontok a gyermek érdeklődési területeinek megállapításához.
- Egyéni fejlesztési terv prevenció, korrekció és/vagy tehetséggondozó feladatok megvalósításához.
- Szülői konzultáció rögzítése.
- Tehetségigéret azonosításának eredményei.
- A gyermekek átlagon felüli-, motivációs-, kreatív adottságainak mérése.

10.3. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése.

A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön. A gyerekek őszintén elfogadják, tolerálják a sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes számukra. Olyan pedagógiai környezetet kell kialakítani az óvodának, ahol a különbözőség felé fordulás mindenkinek természetessé válik.

A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális szakemberekkel végzett pedagógiai munka mellett érhetik el csak a fentiekben leírt fejlettségi szintet.

A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek egyéni vagy csoportos fejlesztése **gyógypedagógusi kompetencia**. Utazó gyógypedagógus, konduktor és más szakember hivatott, ezen gyermekek speciális fejlesztésére.

Az intézményünk tevékenységei közé tartozik a következő SNI gyermekek ellátása:

- mozgásszervi fogyatékkal élő,
- beszéd fogyatékos,
- egyéb pszichés fejlődési zavarral (figyelem vagy magatartás-szabályozási zavarral) küzdő gyermekek.

Óvodánkban **megbízási szerződéssel** biztosítjuk a szakember-ellátottságot és a fejlesztést. Intézményünkben a gyógypedagógus az erre kialakított helyen (fejlesztő-és tornaszoba) fejleszti a gyermekeket a **szakvéleményben** meghatározott időtartamban.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el, hogy óvodáskor végére megfelelő fejlettségi mutatókkal rendelkezzenek.

11. A SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK INTEGRÁCIÓJA, DIFFERENCIÁLT FEJLESZTÉSE. ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAM.

A szociális szempontból hátrányos helyzetben lévő gyermekek számára nagyon fontos helyszín az óvoda.

Nevelési programunk az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” különösen alkalmas a gyermekek differenciált, egyéni fejlesztésére, a szociális hátrányok kiegyenlítésére. Munkánk eredményességének alapja, hogy valamennyien információkkal rendelkezünk minden gyermek szociális helyzetéről. Egyéni -és mikrocsoportos foglalkozással a gyermeket önmagához képest fejlesztjük.

Kik tekinthetők hátrányos helyzetű gyermekeknek?

Törvény szerinti meghatározás:

"Hátrányos helyzetű gyermek az, akit a családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak."

Kialakulásához vezető tényezők:

Alacsony jövedelmi, fogyasztási szint, rossz lakáskörülmények, a szülők alacsony iskolázottsági, műveltségi szintje, elhanyagoló nevelés, gondozás, a családban a devianciák előfordulása, halmozott megjelenése (alkohol, drog, brutalitás, erőszak, bűncselekmény).

Következmény jellemzői:

A gyermek esélyegyenlőtlensége, testi fejletlenség, érzelmi labilitás, gondozottság hiánya, magatartási, tanulási, beilleszkedési zavarok, megkésett beszédfejlődés és ennek következményei. Ezek a problémák halmozottan is jelentkezhetnek.

Munkánk során szem előtt tartjuk a gyermekek mindenképp felett álló érdekét.

Óvodai felvételnél (túljelentkezés esetén) előnyt élveznek. A gyermekek jogait minden megkülönböztetés nélkül biztosítjuk. Olyan légkör biztosítunk, ami eleve kizárja annak lehetőségét, hogy a gyermek bármilyen oknál fogva hátrányos, kizáró helyzetbe kerüljenek.

A leggyakrabban fejlesztésre szoruló területek:

Beszédkésztség, szókincs fejlesztése, szóbeli megnyilvánulások fejlesztése. Beszédészlelés és beszédmegértés fejlesztése. Grafomotoros képességek, vizuális percepció. Szenzomotoros integráció. Dislexia.

Módszerünk a gyermekekre fordított kettős figyelem, a beilleszkedés támogatása a játékban, minél több spontán párbeszédhelyzet és célzott, tervszerű anyanyelvi fejlesztés.

Nevelési és oktatási feladataink a fejlesztéshez:

Érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör biztosítása. A korábban érkező, illetve később távozó hátrányos helyzetű gyermekekkel próbálunk egyénileg sokkal többet foglalkozni. A mindennapi mesékkel, hangulati feszültségüket, szorongásukat próbáljuk oldani. Otthoni negatív élményeik feloldására bábokat, bábozási lehetőséget biztosítunk. Ölbéli játékaik kiemelt szereplői lesznek, gyakrabban dicsérjük őket. Gyakran szervezünk számukra mozgásos tevékenységeket, melyek feszültség- és gátlásoldó hatása kihat a nyelvi kommunikációra is. Társas szükségleteik kielégítése, új szokások kialakítása, a régiéket erősítése. A szülők tapintatos felvilágosítása, befolyásolása az együttnevelés érdekében.

A csoport többi tagjával a különbözőség elfogadtatása, érzelmi-akarati tulajdonságok fejlesztése (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség). Önálló munkára készítés, önálló próbálkozások támogatása, egyénre szabott fejlesztés.

Egyéb segítség a hátrányos helyzetű gyermekek részére:

Rendszeres, kölcsönös kapcsolat a gyermekjóléti szolgálattal. Jelzőrendszer működtetése. A szociális ellátások számba vétele, segítségkérés a fenntartótól.

Esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések:

Az óvoda feladata az esélyteremtés elvének érvényesítése. Az óvodai nevelés a gyermekek életpályájának sikerességét, valamint a teljes körű társadalmi integrációt és részvételt alapozza meg.

Az esélyegyenlőség biztosítása a teljes óvodai nevelési-oktatási folyamatot hasssa át. Az óvoda kövesse a **„minden gyermek tehetséges valamiben”** elvet. Fedezze fel a gyermekek legjobb adottságait, adjon esélyt a gyermekeknek, hogy legjobb képességüket fejleszthessék a tehetségműhelyekben. Folyamatosan közvetítse a szülőknek gyermekük adottságait, készségeit.

Az óvodai nevelés közvetlen célja az esélyegyenlőség biztosítása terén a szegényebb családok gyermekeinél jelentkező kognitív hátrányok mérséklése.

Minden ezzel kapcsolatos óvodai tevékenység a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megfelelő fejlődését szolgálja.

Ennek részterületei:

- a hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beiratásának támogatása, a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodába járás biztosítása,
- az igazolatlan hiányzások minimalizálása,
- a szülők munkába állását lehetővé tévő óvodai nyitvatartás,
- a szociális hátrányok kompenzálása,
- a pedagógiai munka, a pedagógiai kultúra megújítása, az innovációs hajlandóság erősítése,
- nyitott óvoda programok működtetése;
- egyéni fejlesztési tervek, felzárkóztató programok készítése, rendszeres értékelési rendszer;
- integrációs oktatási módszerek alkalmazása;
- óvoda-iskola átmenetet támogató szakmai együttműködések megteremtése.

12. GYERMEKVÉDELMI MUNKA AZ ÓVODÁBAN

A gyermeki személyiségfejlődés egészét segítő pedagógiai szemléletünkből adódik, hogy a komplex módon megnyilvánuló hiányos vagy hibás szocializációs hatások kompenzálására, megszüntetésére törekszünk óvodai keretek között.

Támogatjuk a családokat, erősítjük, kiegészítjük funkciójukat és pozitívan befolyásoljuk nevelési gyakorlatukat. Az óvoda fontos szerepe a családok szemléletének formálása is - egészséges étkezés, az aktív életmód, a betegségek megelőzése, a testi és a környezeti higiénia, valamint a környezetvédelem.

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében, illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ –ben kerültek rögzítésre.

Célunk: Felderítő tevékenységünk után a hátrányos élethelyzetben lévő családok segítése, a gyermekek kompenzáló fejlesztése, nevelése.

A gyermekek a család bevonásával, egészséges interperszonális kapcsolatok kialakítása során kapjanak támogatást.

A gyermekvédelmet az óvoda minden dolgozója kiemelten kezelje, szervesen épüljön be a nevelési folyamatba.

Feladatunk:

- **PREVENCIÓ:** azaz a gyermekek személyiségének károsodását empátiával, tapintatos segítségnyújtással, intézkedéseinkkel megelőzni.
- **KORREKCIÓ:** azaz a már bekövetkezett károsodásokat és azok hatásait a gyermeki és szülői jogok érvényesítésével megszüntetni, vagy legalább enyhíteni.

Figyelembe kell venni, hogy:

- a sok hasonlóság ellenére minden eset egyedi, egyszeri és megismételhetetlen;
- a szülő meggyerése elsődleges feladat;
- egyetlen gyermek se szembesüljön családjá hátrányos helyzetével, vagy legalábbis minél később;
- a családok világnézetéhez az óvodának kell alkalmazkodnia.

A gyermekvédelmi munkánkat az óvoda Szervezeti és Működési Szabályzata (SZMSZ) részletezi.

13. EGYÉB TEVÉKENYSÉGEK

Nevelési időn belül szervezett térítésmentes tevékenység

Fakultatív hitoktatás

Óvodánk gondoskodik arról, hogy a gyermekek **szülői igény szerint** fakultatív hit-és vallásoktatáson vegyenek részt. A fakultatív lehetőség az óvodában az óvodai tevékenységektől elkülönítve, az óvodai értékrendet figyelembe véve, de nevelési időnek nem minősülő időkeretben szerveződik.

A helyi vallási közösség által delegált **pedagógus végzettségű hitoktató** a fejlesztő-vagy tornaszobában játékosan tevékenykedik a gyermekekkel.

A tevékenység ideje alatt óvodapedagógus jelenlétét biztosítjuk, a feladatok ellátása során kölcsönös együttműködésre törekszünk.

A fakultatív hitoktatás megszervezése: tartalmának meghatározása, a foglalkozások ellenőrzése, a pedagógus végzettségű hitoktató alkalmazása az egyházi jogi személynek a feladata. A szükséges tárgyi feltételeket (különös tekintettel a megfelelő helyiségre) óvodánk biztosítja.

Nevelési időn belül szervezett térítéses tevékenység

Vízhez szoktatás

Minden iskolába készülő gyermeknek úszásoktatási, vízhez szoktatási lehetőséget biztosítunk a Sárvári Gyógy-és Wellness Fürdő uszodájában. A turnusok beindítása az óvodapedagógusok előzetes egyeztetése alapján valósul meg. A csoport óvodapedagógusai és dajkái kísérik a gyermekeket, ott szakképzett úszásoktató foglalkozik velük.

14. PROGRAMUNK ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

Az Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel (ONME) Pedagógiai Programunk bevalásának vizsgálata folyamatos.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Oktatásért Felelős Államtitkár 2017. november 29-én HATÁROZATBAN jóváhagyta a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény alapján az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” alternatív program módosított változatát.

Programunk sikerkritériumát „A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén” című programelemünk tartalmazza. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, mérhető, elemezhető gyermekeink fejlettségi szintje, kitűzött nevelési, minőségi céljainknak megfelelő pedagógiai munkánk.

15. A PROGRAMUNKHOZ KAPCSOLÓDÓ ÓVODAI DOKUMENTUMOK

A következő dokumentumok segítik az ellenőrzést, elemzést és értékelést:

- ❖ **Az igazgató pedagógiai, működési terve** (időkeret: 1 év).
A nevelési programunk lebontása éves feladatokra, és a megvalósulás értékelése évente év végén.
- ❖ **Csoportnapló** az adott nevelési évben:
 - A gyermekcsoport nevelési terve (szokás – szabályrendszer).
Tervezési és értékelési időkeret: félév.
 - A gyermekcsoport tevékenységi terve.
Tervezési és értékelési időkeret: negyedév (évszakonként).
 - Eseményterv, szervezési munka.
Tervezési és értékelési időkeret: 1 hónap

Ezek a tervezések a csoportnaplóban találhatóak, melyek tartalmazzák a jeles napokhoz, évszakokhoz tervezett tevékenységi témaköröket, anyagokat, és az eseményekkel járó szervezési munkát. (OVIKRÉTA alkalmazásban.)

- ❖ **„Gyermektükör” folyamatszabályzata** – a gyermekek fejlettségének rögzítésére, nyomon követésére, a segítségadás kidolgozására.

„Gyermektükör” egyéni fejlődési dokumentációval minden óvodásunk rendelkezik, mely tartalmazza a gyermek anamnéziséit, az óvodapedagógusok megfigyeléseit, a gyermek képességeinek diagnosztikáját, a fejlesztési terveket, és a fejlődésmutatókat. (OVIKRÉTA alkalmazásban.)

Tervezési és értékelési időkeret:

- anamnézis felvétele óvodába járás előtt,
- a családlátogatás és a beszoktatás tapasztalatai: beszoktatás végére,
- a gyermek képességeinek, fejlődésének diagnosztikája: félévente,
- az egyéni fejlesztési tervek, s azok értékelése: félévente,
- a gyermek speciális adottságainak, érdeklődési területének feltérképezése: 5 éves kor végére,
- a gyermek tehetségigéretének azonosításának eredménye: 5 éves kor végére,
- szülői konzultációk rögzítése: félévente.

Az óvodapedagógus tervezési folyamatának tartalmi kritériuma, feladatai:

- Tudatos, logikus, áttekinthető tervezés, elfogadott, közös értékrend mentén.
- Nevelésközpontúság, célok pontos megfogalmazása (ONAP, PP).
- A dokumentumok pontos, naprakész szabályoknak megfelelő vezetése.
- Pedagógiai módszertani alapelvek figyelembevétele, a nevelés és a fejlesztés játékosan, játékon keresztül valósuljon meg.
- Konkrét pedagógiai jellemzők, körülmények figyelembevétele.
- Többoldalú tapasztalatszerzésre, differenciálásra törekvő tervezés.
- Rugalmas, módosítható tervezés felmerülő igények szerint.

16. A NEVELŐMUNKA ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE, MÉRÉSE

A nevelőmunkánk ellenőrzése

Az óvodapedagógus elsősorban önmagát ellenőrzi, és saját munkáját értékeli. Valamennyi problémás nevelési helyzetben törekszik az óvodapedagógus párjával együtt elemezni a történeteket.

Szakmai munka és a működés ellenőrzését az igazgató, a nevelési és működési éves munkaterv mellékletében kidolgozott ellenőrzési terv szerint végzi.

Az ellenőrzés nyitott formájú, melyet évenként hasonló folyamatszabályozott rendszerrel működtetünk.

Az ellenőrzés tárgya:

- a dokumentumok (OVIKRÉTA)
- a gyermekek szokás- és szabályrendszere
- a programban meghatározott „fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén” sikerkritériumok.

Nevelőmunkánk mérése

Az ellenőrzési és értékelési rendszerben mérőeszközként a megfigyelési technikákat alkalmazzuk.

- A felnőttek körében mérési eszközünk a vizsgálati módszerek csoportjába tartozó kérdőívek és interjúk.
- A gyermekek társas helyzetének vizsgálatához évenként szociometriai mérést alkalmazunk.
- A gyermekek ismeretének, képességeinek, szokásainak megfigyeléséhez projektrendszerű rajzos megfigyeléseket végzünk.
- A minőségfejlesztési munkához felhasználjuk azokat a minőségfejlesztési módszereket, eszközöket, amelyekkel információt gyűjthetünk, tervezhetünk és ok – okozati feltárásokat végezhetünk.

Menedzselés, marketingtevékenység az óvodánkban

Óvodánk arculatának meghatározói:

- az óvodánk objektív tényezői: múltja, profilja, nagysága, dolgozóink kvalitása,
- az óvodánk formai megjelenése: neve, emblémája, színvilága, összetartást erősítő öltözetek, ovigalériánk, belső tereink megkomponálása,

- az óvodánk személyi tényezői: fellépés, megjelenés, öltözködés, tárgyalóképesség, partnerkezelés, hangvétel, stílus.

Óvodánk menedzselésének szempontjai:

- szabályozzuk a szokásrendszereket,
- pontosan tudjuk, ki a legmegfelelőbb ember bizonyos tevékenységek elvégzésére,
- a munkát és a felelősséget megosztjuk, tisztában vagyunk a szervezetünk struktúrájával,
- biztosítjuk a programunkhoz igazított továbbképzési rendszert.

Óvodánk belső és külső PR tevékenységének szempontjai:

Belső PR tevékenység:

- a vezetői információs rendszer működtetése,
- a szervezeti egységek munka és felelőségi rendszerének működtetése,
- az új dolgozók felvételének kritériumrendszere,
- humán emberi kapcsolatok alakítása.

Külső PR tevékenység:

- szakmai kapcsolatok: testvérkapcsolatok, országos, területi, egyesületi kapcsolatok, főiskolai kapcsolatok, szakmai szolgáltatókkal kötött kapcsolatok, óvodai kapcsolatok,
- média kapcsolatok: kiadó és szerkesztői kapcsolatok, újságírói kapcsolatok, publikálás lehetőségei.
- Kormányzati kapcsolatok: minisztériumi, önkormányzati kapcsolatok és az érdekképviseleti kapcsolatok.
- Pénzügyi kapcsolatok: támogatások, szponzorálások és mecenatúra.

Mindezek a lehetőségek is elősegítik, hogy a gyermekek tudatosan felépített rendszerben éljenek és sokoldalúan fejlődjenek.

17. FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

1. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja - 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
2. Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete Az Óvodások Nevelésért, Szolnok. 2002.

3. Nagy Jenőné: Óvodatükör „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete, Szolnok. 2001.
4. Nagy Jenőné: Gyermektükör „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete, Szolnok. 2006.
5. Nagy Jenőné: Tehetségigéreték gondozásának elmélete és gyakorlata „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete, Szolnok. 2012.
6. Nagy Jenőné (2017): Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel, alternatív óvodapedagógiai program „Csak tiszta forrásból!” – Az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete, Szolnok

18. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Pecöli Bóbita Művészeti Óvoda Pedagógiai Programját készítette, véleményezésre, elfogadásra előterjesztette (Nkt.26.§(1)):

Kelt: Pecöl, 2025. augusztus 11.

Németh Sándor Ildikó
.....
Némethné Sándor Ildikó

igazgató

A Pedagógiai Programot az óvoda nevelőtestülete megismerte, véleményét kinyilvánította.

Pecöl, 2025. augusztus 11.

Czibók Rolandné
.....

Czibók Rolandné

a.nevelőtestület képviselőjében

A Pecöli Bóbita Művészeti Óvoda **Pedagógiai Programja (PP)** módosításának elfogadását a Pecöl-Kenéz-Megyhíd Önkormányzati Társulás ...19./2025. számú határozatával jóváhagyta.

A határozat a PP melléklete.

19. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

Az Pedagógiai Programot az igazgató készíti a nevelőtestület bevonásával és a Fenntartó jóváhagyásával válik érvényesé. *(Nkt.26.§ (1))*

A hatályba lépés napja: A Fenntartó jóváhagyó határozatának időpontjától.

A hatályba lépéssel egyidejűleg érvényét veszti az intézmény előzőleg jóváhagyott Pedagógiai Programja.

A Pedagógiai Program felülvizsgálatára 5 évente kerül sor.

Az óvodai nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- törvények módosulásai,
- fenntartó javaslata alapján,
- innováció.

	<p align="center">Pecöli Bóbita Művészeti Óvoda 9754 Pecöl Széchenyi u 31. Tel.: 95/494-133 Mobil: 20/ 280-4418 e-mail: bobitaovodapecol@gmail.com</p>
---	--

Ikt.sz.: 54.1/2025

Tárgy: Határozat a **PEDAGÓGIAI PROGRAM** nevelőtestületi véleménynyilvánításról.

HATÁROZAT

A Pecöli Bóbita Művészeti Óvoda a Pedagógiai Program-ban foglaltakkal kapcsolatosan magasabb jogszabályban biztosított általános véleményezési jogával élve, a dokumentumról a nevelőtestületi elfogadás előtt a jogszabályban biztosított határidő betartásával véleményt alkotott.

A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

A Pedagógiai Programot az óvoda nevelőtestülete

2025. augusztus 11-én **elfogadta.**

JELENLÉTI ÍV

	NÉV	Beosztás	Aláírás
1	Czibók Rolandné	óvodapedagógus	<i>Czibók Rolandné</i>
2	Némethné Sándor Ildikó	óvodapedagógus, igazgató	<i>Némethné Sándor Ildikó</i>
3	Simon Erika	óvodapedagógus	<i>Simon Erika</i>

Pecöl, 2025. 08. 11.

Némethné Sándor Ildikó
Némethné Sándor Ildikó
igazgató

**Pecöl-Kenéz-Megyehíd Önkormányzati Társulás
Társulási Tanácsa
9754 Pecöl, Széchenyi u. 11.**

J E G Y Z Ő K Ö N Y V – K I V O N A T

19/2025. (VIII.12.) számú Társulási Tanács határozat

A Pecöli Bóbita Művészeti Óvoda módosított Pedagógiai Programjának tárgyalása

A Pecöl-Kenéz-Megyehíd Önkormányzati Társulás Társulási Tanácsa megtárgyalta a Pecöli Bóbita Művészeti Óvoda módosított Pedagógiai Programját és azt az írásos előterjesztés szerinti tartalommal jóváhagyja.

Felelős: Mándli János elnök és Némethné Sándor Ildikó óvodavezető
Határidő: azonnal

Mándli János sk.
elnök

dr. Bíró Barnabás sk.
jegyző

A kiadmány hitelül:

Takács
Takács Alexandra
jegyzői referens

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a következő kiegészítésekkel módosult.
(77/2025.(IV.15.) Korm. rendelet)

A Pecöli Bóbita Művészeti Óvoda Pedagógiai Programjában ezek a módosítások a következő módon jelennek meg:

Az óvodai élet megszervezése (lásd: PP 6. oldal)

5. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Tárgyi feltételek (lásd. PP 8. oldal)

A gyermekek óvodai életének szinterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.

Tegye lehetővé mozgás- és játékgigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegye körül.

Az egészséges életmód alakítása (lásd. PP 16. oldal)

életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;

Személyi feltételek (lásd. PP 23. oldal)

7. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás (lásd. PP 42. oldal)

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

(4). A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- a) az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása;
- b) a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- c) a játékos, cselekvéses tanulás;
- d) a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- e) az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- f) a gyakorlati problémamegoldás.

(5). Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során egyéni, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

(lásd. PP 45. oldal)

6. A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

7. A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a 6. pont alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.

8. A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

9. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

Verselés, mesélés (lásd. PP 46. oldal)

A mondókák, dúdolóok, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdolóok, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására. (45.oldal)

6. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

Ének, zene, népi játék, tánc (lásd. PP 49. oldal)

3. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

5. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve. (49.oldal)

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

5. Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés. (53.oldal)

Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők: a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
c) szervezett mozgásos tevékenység.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

4. Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

5. A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető. (57.oldal)

Az óvoda kapcsolatai

Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családi hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot. (65. oldal)

